

Riksdagens protokoll

2008/09:34

Måndagen den 24 november

Kl. 11.00 – 13.07

Protokoll
2008/09:34

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 17 och 18 november.

2 § Ledighet

Talmannen meddelade att *Anders Hansson* (m) ansökt om ledighet under tiden den 2 mars–30 april 2009.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Boriana Åberg* (m) skulle tjänstgöra som ersättare för Anders Hansson.

3 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 27 november kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Utbildningsminister Jan Björklund (fp), statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m), statsrådet Maria Larsson (kd), finansminister Anders Borg (m), statsrådet Cecilia Malmström (fp).

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2008/09:94

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:94 Internationellt förbud mot klustervapen av Olle Thorell (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 28 november 2008.

Skälet till dröjsmålet är inkommande besök av Ukrainas premiärminister.

Stockholm den 21 november 2008

Utrikesdepartementet

Carl Bildt (m)

Enligt uppdrag

Inga Eriksson Fogh

Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2008/09:65 om design i svenska företag

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Börje Vestlund har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att utveckla företag som sysslar med design.

De generella åtgärder som regeringen har vidtagit för att främja företagande ger också företagen utrymme att våga investera och satsa på exempelvis design. Sänkta skatter, förbättrad kapitalförsörjning för små och medelstora företag, ökade möjligheter till mikrolån och krediter, jobbskatteavdrag för näringsinkomster, minskade kostnader för administration, regelförenklingar och så vidare ger företagen ökat utrymme att satsa på utvecklingsarbete.

Design bör vara ett integrerat moment i produktutveckling. Design är ett verktyg eller en arbetsmetod som såväl företag som offentliga organisationer bör utveckla. Görs det på ett medvetet och strategiskt sätt skapas mervärden som syns både i form av ökad lönsamhet och ökat värde för såväl kunder som medborgare.

Regeringen främjar design på ett antal sätt, bland annat har Stiftelsen Svensk Industridesign, Svid, fått bidrag till sin verksamhet via Nutek. Svids uppgift är precis den som Börje Vestlund efterlyser, nämligen att verka för att företag, organisationer och offentliga verksamheter ska bli medvetna om designens betydelse som konkurrensmedel och integrera designmetodik i sina verksamheter. Svid stöder också utbildnings- och forskningsinsatser inom designområdet för att öka kunskapen om design.

Anf. 2 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret.

Skälet till att jag har ställt interpellationen är ett förslag i vår budgetmotion som hänvisats till näringsutskottet om att ha ett program förutom Forska och väx, som vi har haft ganska många debatter om under åren. Vi har tyckt att det har funnits anledning till det just på grund av att design oftast är väldigt forskningsliknande i den meningen att man inte riktigt vet vad som händer när man går in i ett stort designprojekt, om det ska ge resultat och om man ska kunna omsätta det på marknaden. Det finns därför all anledning att ge, inte minst små företag som vill satsa på design, särskilda anslag för att de ska kunna göra ett bra designarbete. Det har vi föreslagit i vår budgetmotion.

I svaret på min interpellation har näringsministern knappt brytt sig om att ta upp någon del av den diskussionen. Hon hänvisar snarare till generella åtgärder som man har vidtagit. Så svarar näringsministern på

alla sina interpellationer. Vi kommer att behandla en interpellation senare som jag har ställt, och där kommer hon att säga ungefär samma sak.

Det handlar i hög grad om att de här pengarna ska räcka till väldigt mycket. Har man inga egna förslag kan man alltid tala om sänkta skatter, förbättrad kapitalförsörjning och så vidare i all oändlighet. Man kan använda det till att säga att de här pengarna ska räcka till praktiskt taget allt.

Men, herr talman, min tanke när jag ställde interpellationen var inte att få höra och att få diskutera det här återigen efter alla mina debatter med Maud Olofsson. Min utgångspunkt var hur vi ska utveckla design i de svenska företagen, kanske främst i de svenska små företagen. Det är ju i de svenska små företagen som det är lite svårt att få möjlighet till just en bra designverksamhet.

Man har för länge sedan upptäckt, och vi är ganska överens där, att det är viktigt att rikta forskningsinsatser till de små företagen. Det finns också anledning att rikta sig med designverksamhet till de små företagen.

När det gäller stödet till Svid, som näringsministern nämner i sitt svar, är det riktigt i och för sig att man genom Nutek får ett bidrag. Men det är snarare för att kunna upprätthålla den organisationen. Det är inget stöd till de enskilda företagen för att de faktiskt ska kunna ha en bra designverksamhet. Svid har en mycket bra verksamhet, men det sipprar inte på något sätt ut till de enskilda företagen för att de ska kunna ägna sig åt designverksamhet. Snarare kan man väl säga att de på olika sätt kan stimulera genom att de har ett samlat grepp om designverksamheten i Sverige.

Som sagt, herr talman, tycker jag att det hade varit bra om jag hade fått svar på frågan. Vad vill näringsministern göra för att utveckla just design i de svenska företagen, företrädesvis de svenska små företagen?

Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag tror att det finns en skiljelinje mellan Socialdemokraterna och regeringen när det gäller synen på hur man ska verka i de här sammanhangen. Vi tror nämligen att företagen har väldigt god kunskap och god vilja att försöka utveckla sina företag. Ett av hindren har ju varit att det inte har funnits ekonomiskt utrymme i deras eget företagande för att jobba med detta. Det är därför som den generella politiken är så viktig. Om vi kan minska kostnaden för att anställa, för att hålla på med regelverk, för att driva sina företag blir det mer utrymme att göra de här andra sakerna.

Sedan ska det finnas resurser i samhället på olika specialområden som företagen själva kan välja att vända sig till, köpa hjälp för att utveckla sina produkter och sina tjänster. Det är så vi ser på detta.

Jag vet att Socialdemokraterna älskar program av olika slag, därför att det är väldigt lätt att sälja in. Nu gör vi ett designprogram, nu gör vi någonting annat. Det svåra i politiken är att skapa bra grundförutsättningar för företagen så att de själva utifrån sina egna kommersiella bedömningar kan dra i gång vare sig det handlar om designverksamhet, om produktutveckling eller om andra saker. Där skiljer vi oss åt, därför att ni hela tiden har älskat alla dessa program. Men vi tycker att det är den generella politiken som är den viktigaste, för den skapar en bra grund.

Dessutom ska det finnas stödfunktioner. Svid är en sådan stödfunktion. Det är inte rätt som Börje säger att de inte finns ute i företagen. De finns där i allra högsta grad och hjälper företag att hitta nya sätt att producera, med industridesign som gör att produkterna blir bättre och mer säljbara. De verkar visst ute i de enskilda företagen.

Sedan har vi ökat resurserna till Vinnova. Mycket av deras pengar går ju till den här typen av verksamhet, men vi säger inte att det är ett designprogram. Vi startar olika program tillsammans med olika företagskonstellationer eller med enskilda företag som handlar om just design. Om man går in på Vinnovas hemsida till exempel och söker på ordet design får man 737 träffar. Det vill säga att även om det inte står design på alla de projekt som Vinnova driver finns det väldigt många sådana inslag i detta.

Jag sitter inte som statsråd och delar ut pengar till olika program och får pluspoäng för det, utan jag säger till Vinnova: Här har ni resurser! Vi ökar resurserna i den forsknings- och innovationsproposition som vi precis har lagt fram. Här har ni resurser! Ni ska jobba med de här sakerna. Men det ska vara företagsorienterat och utifrån företagets behov. Det är så vi vill jobba, därför att det stärker företagets egen beslutsmakt när det handlar om de här frågorna.

Anf. 4 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag delar statsrådets uppfattning om att det finns en god vilja hos företagen att utvecklas och att göra något ännu bättre.

Statsrådet säger att det aldrig har funnits utrymme i företagen. Vi vet inte riktigt vad regeringens politik har gett så här långt. Det är lite svårt att veta innan man har sett resultatet. Jag skulle kunna raljera och säga att det inte är så imponerande, men jag väntar med det till dess vi har ett lite längre perspektiv. Jag tror inte att allt sätter sig efter två års regerande.

Maud Olofsson säger att vi socialdemokrater älskar program. Vi tycker att det finns anledning att sätta in resurser där resurser bäst behöver sättas in. Det är möjligen skillnaden mellan Socialdemokraterna och regeringen. Vi tycker att man ska rikta resurser, och vi tycker att man ska sätta in dem där de allra bäst behövs. Det är av den anledningen att det ska vara träffsäkra åtgärder.

Jag kan säkert tro att det blir 737 träffar på Vinnovas hemsida, men varför är företagen osäkra inför att gå in i designprojekt? Varför tycker företagen att det är ett problem? Statsrådet tror väl inte att vi har hittat på detta i vår egen kammare, utan vi har haft en del kontakter med företagen. Jag vet att dessa människor har haft kontakt med regeringen i samma fråga, nämligen att det är viktigt att rikta pengar till designverksamhet.

Design är också mer än bara industridesign. Det får vi inte heller glömma bort i sammanhanget. Ibland har det framgått i medierna att det finns en industridesign och sedan finns det en annan design och att det däremellan finns skarpa gränser. Så är det naturligtvis inte. Vi socialdemokrater menar att man ska se design i det breda perspektivet.

Med tanke på propositionen om forskning och det som Vinnova har fått kan jag skryta med att Socialdemokraterna ger lite mer pengar. Jag vill ändå inte rikta in mig på det. Det intressanta i interpellationen hand-

lar om att vi måste få en ordning i den meningen att det måste riktas pengar till designverksamheten. Det tycks denna regering strunta i fullständigt. Det beklagar jag eftersom det handlar om att utveckla företagen. Det kan inte regeringen förmå sig till mer än att säga att pengarna ska räcka till precis allt. Vi tycker att det ska vara träffsäkra insatser mot företagen.

Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Börje Vestlund säger att det ska vara träffsäkra åtgärder. Jag står här dag ut och dag in och svarar på interpellationer. Ena dagen är det design, nästa dag är det turism och tredje dagen är det någon annan sak.

Bekymret för socialdemokratin är att ni inte klarar av att prioritera. Det är därför ni måste spräcka utgiftstaken för att få rum med alla era utgifter.

Vi menar att en generell politik för företagen som innebär sänkta kostnader ger företagen möjlighet att använda den egna viljan att göra saker. Det är kommersiellt riktigt. Sedan kan det behövas stödfunktioner, särskilda projekt, för att utveckla saker och ting. För det finns resurser.

Jag håller med Börje Vestlund om att design och industridesign – om man ser dem som en helhet – är oerhört viktigt för ett land som Sverige, som måste ligga i framkant. Mycket av industridesignen handlar om funktionalitet, det vill säga att få bättre funktionalitet på olika produkter samtidigt som de också är tilltalande för kunderna.

Svid är en otroligt spännande organisation som jobbar med att ta fram olika produkter som gör att företagets försäljning och läge på marknaden förbättras. Vi ska utvärdera organisationen och se hur de delarna kan göras ännu bättre.

Vinnova har fått ökade resurser. Men så säger Börje Vestlund att Socialdemokraterna ger ännu mer. Men det är inget svårt för ett parti som inte behöver hålla utgiftstaken att lova mer pengar. Det kommer ni att göra i vartenda ämne vi talar om i riksdagen.

Vi håller utgiftstaken. Vi ser till att prioritera inom ramen för dem. I det stycket har Vinnova fått ökade resurser. Vi ser också designfrågorna i de program som Nutek har direkt riktade mot företagen. Där används design som en del i företagsutvecklingen.

Rådet för arkitektur, form och design har haft regeringens uppdrag att utveckla det offentliga roll för bland annat design. De ska lämna sin slutredovisning vid årsskiftet. Då får vi titta på vad de säger i sammanhanget om att utveckla design på det offentliga området.

Men i grunden handlar det om bra företagsvillkor. Där är det fråga om 50 miljarder i sänkta skatter för företagen. För Socialdemokraterna innebär det 70 miljarder i skattechock för företag och samhälle. De ska ställas mot varandra. Jag tror att sänkta kostnader för företagen, minskade utgifter för företagen, gör att företagen har större möjligheter att själva ta ansvar för sin del. Sedan ska vi bygga stödfunktioner som gör att företagen själva kan bestämma vem de ska köpa stöd från och vem de ska begära hjälp från. Det ska vara företagsdrivet och inte drivet av politiker. Det är företagen som vet bäst vad de behöver.

Anf. 6 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Vi ska bygga stödfunktioner. Maud Olofsson säger att hon tittar på detta och att hon kanske kommer fram till något resultat och att det ska lämnas rapporter hit och dit. Men fortfarande finns inte stödfunktionerna på plats. Det är det allvarliga.

Jag har också noterat att det ska komma in rapporter, men det är här och nu som företagen behöver stödet. Jag tror att jag skrev interpellationen före finanskrisen, och jag hade inte ens något sådant i huvudet, men med anledning av finanskrisen behöver man också tänka på detta.

Sluta med det är om utgiftstaken, Maud Olofsson. Om man inte sänker skatterna går det att ha fler utgifter. Det är en poäng med den socialdemokratiska budgeten. Nu har finansutskottet rätt ut Maud Olofssons påståenden, och hon är snart den enda ministern som håller på att tramsa om dem. Finansutskottet har kommit fram till att detta inte är att spräcka något utgiftstak. Sluta med de påståendena. Det blir bara mer och mer löjligt för var gång du säger så.

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag förstår om socialdemokrater blir upprörda när vi kritiserar er för att ha hur mycket pengar som helst. Om ni kör er budget genom samma system som regeringen kör sin budget kan vi konstatera att det blir 60 000 färre i arbete. Det måste man ta hänsyn till när man talar om hur mycket pengar man har. Jag är nog med att budgetregler ska hållas. Om riksdagen har fastställt ett utgiftstak är det rimligt att följa det.

Sedan var det frågan om hur vi bygger upp verksamheten. Vinnova har fått ökade resurser. I de resurser de får och de projekt de startar finns mycket av designinriktning. Det är för att företagen själva efterfrågar det. Svid finns som en funktion som företag kan vända sig till. Sedan kan man alltid önska mer pengar till alla dessa myndigheter. Vår grund är att se till att företagen har så goda ekonomiska villkor som möjligt. 50 miljarder i sänkta skatter för företagen innebär ökat utrymme för dem. Sedan finns stödfunktioner på en mängd olika områden som gör att företagen kan vända sig dit. Det är ett bra sätt att förhålla sig till det här programmet och de här inriktningarna precis som på alla andra områden.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:66 om en effektivare dagligvaruhandel

Anf. 8 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Börje Vestlund har frågat mig om jag kan tänka mig att pröva frågan om att inrätta en livsmedelsdelegation under Konkurrensverket.

Jag tycker att det är glädjande att Socialdemokraterna nu till skillnad från när de var i regeringsställning vill göra det lättare för företag att öppna nya butiker och att följa livsmedelsreglerna i syfte att stimulera konkurrensen.

Regeringen har konsekvent fokuserat på åtgärder för att säkerställa konkurrensen och minska regelbördan för företag.

Vi har agerat för att säkerställa att vi har en så effektiv konkurrensmyndighet som möjligt och en modern konkurrenslagstiftning. Den nya konkurrenslagen trädde i kraft den 1 november och syftar till att förebygga konkurrensöverträdelser samt att göra det enklare att följa lagen. Konkurrensverket har därmed getts effektivare verktyg för att värna och stärka konkurrensen i Sverige. Den nya lagen markerar allvaret i överträdelser av konkurrensreglerna och vikten av effektiva regler för att hindra konkurrenshämmande företagsuppköp.

Sveriges medlemskap i EU betyder att vi är en del av en gemensam inre marknad vars principer om fri rörlighet gynnar svenska konsumenter och medför lägre priser på många områden. Samtidigt är prisläget i Sverige på vissa områden högt i jämförelse med andra länder. Det kan finnas många orsaker till detta.

Regeringen har uttryckt vikten av att ta ett samlat grepp om konkurrensfrågorna och gett Konkurrensverket i uppdrag att göra en bred översyn av konkurrenssituationen i Sverige, där såväl befintliga som nya förslag till konkurrensfrämjande reformer behandlas samlat och konkretiserat. Den 17 november 2008 redovisade verket den första delen av rapporten. Verket ska redovisa uppdraget i sin helhet senast den 31 mars 2009.

Konkurrensverkets huvudsakliga uppgift är att säkerställa att konkurrensreglerna följs inom alla branscher. Det är angeläget att skilja verkets roll som tillsynsmyndighet på konkurrensområdet från regeringens arbete med att förbättra villkoren för företag och företagande.

Regeringen har drivit igenom förändringar i plan- och bygglagen som innebär att god ekonomisk tillväxt och effektiv konkurrens ska främjas vid planläggning och byggande. Kommunerna har därmed fått bättre förutsättningar för att kunna beakta grundläggande villkor för etablering och utveckling av näringslivet på ett sätt som bör gynna konkurrensen inom bland annat dagligvaruhandeln.

Vi har även påbörjat ett omfattande arbete med att minska den administrativa bördan för företagen. Regeringen har inom ramen för regel-förenklingsarbetet gett bland annat Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram förslag som kan bidra till att förenkla regelverket för företagen och därmed villkoren för företagande inom dagligvarusektorn.

Sammanfattningsvis har regeringen vidtagit åtgärder för att värna konkurrensen och för och underlätta etableringen av bland annat dagligvaruhandelsföretag. Konkurrensverket har även fått ett rejält tillskott till budgeten. Regeringen föredrar konkreta åtgärder framför upprättandet av nya offentliga organ och ser därför nu inget behov av att inrätta en livsmedelsdelegation under Konkurrensverket.

Anf. 9 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Tack för svaret!

Ibland har man tur, för i dagens Svenska Dagbladet kunde man läsa: ”Lägre matpriser – utom i butikerna.” Det kan man säga var tur, i alla fall ur mitt perspektiv. Man konstaterar i den sedvanliga prisundersökning som PRO gör varje år, som har gjorts under många år och som får anses

vara ledande här i landet, att matpriserna har minskat. I en matkasse för ca 300 kronor har de gått ned med ett par kronor. Det är intressant att se.

Då säger statsrådet att regeringen vill ha ”konkreta åtgärder”. Ja, det var ju intressant att höra. Men vilka konkreta åtgärder är det i så fall, näringsministern? Vad är det statsrådet har i rockärmen som hon inte redovisar i den här debatten?

Sedan säger näringsministern att den nya konkurrenslagen är någonting den här regeringen har genomfört. Ja, efter en ganska gedigen och omfattande utredning som den socialdemokratiska regeringen tillsatte där man fick ett tilläggsdirektiv med den absolut största frågan, som man hade en lång konkurrenspolitisk diskussion om förra mandatperioden, nämligen kriminaliseringen, som var det kontroversiella. Det ströks också av den här regeringen. Jag är väldigt glad för det, för jag tycker att det är bra att vi har en gemensam uppfattning. Det var också en enig kammare som med mycket bred majoritet kunde besluta om den nya konkurrenslagstiftningen, i huvudsak på initiativ av den förra, socialdemokratiska regeringen.

Låt mig också säga, fru talman, att när man tittar på den utredning som riksdagens utredningstjänst utförde förra året, tidigt under 2007, kan man konstatera att den visar bilden att det är få stora koncerner som dominerar framför allt livsmedelsmarknaden men även dagligvaruhandeln i stort. Jag har i det här fallet hållit mig just till livsmedelspriserna och livsmedelsmarknaden, därför att det är de som drabbar människor som drabbar människor oftast och nästan varje dag. Man behöver kanske inte köpa kläder varje vecka om man inte är extremt intresserad av det, och framför allt kanske man inte behöver köpa ny tv varje vecka.

I det sammanhanget kan vi konstatera att det inte går åt rätt håll, tvärtom. Det äger sin riktighet att en del produkter och varor gick ned i pris vid EU-inträdet, speciellt kött och vissa grönsaker. Men vi har sett att priserna kraftigt har återhämtat sig och kommit tillbaka, och det har visat sig att vi just nu kanske är ledande i Europa när det gäller detta.

Jag har inte föreslagit någon ny myndighet, men något radikalt måste göras i det här sammanhanget. Vi har inte föreslagit någon ny myndighet – det har vi aldrig hävdad. Vi har föreslagit att det ska vara en livsmedelsdelegation som finns inom Konkurrensverket, som kan skapas inom ramen för Konkurrensverket. Vi har inte föreslagit några nya pengar, utan detta ska finansieras inom ramen för Konkurrensverkets budget.

Jag tycker att det är ett ganska rimligt krav, herr talman, att man tittar på detta då det har varit ett samtalsämne under många år.

Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Först vill jag säga till Börje Vestlund att jag tycker att det är bra att han tar upp den här frågan. Jag delar uppfattningen att vi behöver en bättre konkurrenssituation för dagligvaruhandeln. Det är viktigt att driva på, därför att inte minst när det är svåra tider drabbar höga matpriser konsumenterna. Det drabbar inte bara konsumenterna, utan också producenterna, som inte får de tunga betalningarna för det de producerar, utan det får mellanleden som ligger där.

Det intressanta var att när Konkurrensverket utredde den här frågan och lämnade sin rapport 2005 sade man att det som är en av trösklarna i det här är plan- och bygglagen. Jag säger 2005, därför att då hade vi en

annan regering. Dock hände ingenting med detta. Den nya regeringen har ändrat plan- och bygglagen och har gjort det enklare att etablera sig på det här området.

När vi har en myndighet som kommer med analyser, som gör rapporter och som lägger fram förslag är det viktigt att vi går igenom och ser vad vi kan göra. Eftersom de pekade ut PBL som en av de viktigaste frågorna tyckte den här regeringen att det var viktigt att ändra plan- och bygglagen och göra det lättare att etablera sig.

Det är också viktigt att säga att även om livsmedelspriserna nu är föremål för en interpellationsdebatt ska vi konstatera att även energi- och byggmarknaderna är två viktiga marknader där Konkurrensverket har pekat på att det är för dålig konkurrens. Som jag ser det måste vi se det ur konsumentens synpunkt: Vad är möjligt att göra för att öka konkurrensen så att det blir billigare att bo, rimliga energipriser och rimliga matpriser? Det är i grunden det som är det viktiga.

Det är därför som vi tycker att vi måste ha en stark konkurrensmyndighet som bevakar de här delarna. Det är inte regeringen som ska säga att nu ska ni titta på livsmedel och nu ska ni titta på det, utan det är utifrån analyser som Konkurrensverket självt gör, med tillräckliga resurser för att jobba med det här, som vi stärker Konkurrensverkets roll.

Det här gör man ute i Europa. EU:s samarbete kring konkurrensfrågor är otroligt viktigt för att stärka konkurrensen. Nu gör vi detsamma här hemma i Sverige.

Det här är någonting som den förra regeringen helt har underlåtit. Man har inte velat öppna marknaden. Man har inte tyckt att konkurrensfrågor har varit så viktiga.

Nu förstärker vi de resurserna på Konkurrensverket. Sedan är det upp till Konkurrensverket självt att organisera sitt arbete på det sätt som man tycker är mest effektivt. Där tror jag inte att enskilda statsråd ska gå in och säga att man behöver en delegation för det här, för då har vi en mycket otydlig myndighetsorganisation. Vi ger resurser till Konkurrensverket, förstärker nu, och sedan är det utifrån deras egna analyser som de organiserar sitt arbete. Så har vi valt att arbeta.

Anf. 11 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Maud Olofsson har ibland svårt att hålla sig till sanningen. Att vi i det här sammanhanget inte skulle ha tyckt att konkurrensregler är viktiga – var har Maud Olofsson hittat de uppgifterna? Var har vi någonsin sagt att konkurrensregler inte är viktiga?

Det handlar som sagt om livsmedelspriserna i första hand, men jag ska också kommentera det andra.

När det gäller byggmarknaden arbetade vi under många år för att få ned priserna. Ett av de stora problemen där var att så fort man hade kommit någonstans var det några nya producenter som slog sig ihop, och så fick man börja om från början. Maud Olofsson vet att det var så här på byggmarknaden och att det har varit det under många år.

När det gäller energipriserna finns det väl ett antal utredningar, inte minst statliga, som kan konstatera att av den där mångfalden som skulle komma till följd av att man avreglerade energimarknaden blev det intet, utan tvärtom. Det var snarare så att mångfald blev till enfald, och ganska

få producenter i förhållande till vad det var när man gick ifrån monopol.

Jag sparade mina kommentarer om PBL just till mitt andra inlägg av den anledningen att det krävs lite analys om detta.

Det är riktigt att detta har diskuterats länge. Konkurrensverket har vid ett antal tillfällen uttalat att PBL skulle vara ett problem för etableringar, inte minst för lågprisetableringar. Därför tillsattes en utredning.

Som statsrådet säkert känner till är PBL en ganska omfattande lagstiftning, och vi ville göra en ordentlig utredning av hela lagstiftningen, pröva varje del och lyfta på varje kloss. Den utredningen lade fram sitt betänkande i september 2005. Jag vet inte riktigt när den gick ut på remiss, men jag inbillar mig att det var någon gång på senhösten, kanske i november eller december. Remisstiden brukar vara tre fyra månader, så jag kan tänka mig att den kom tillbaka till regeringen någon gång på vårkanten 2006. Sedan hade vi val i september.

Jag tror inte att någon regering, inte ens Maud Olofssons regering, på ett par månader presterar att få ihop en proposition på ett så stort och omfattande material som plan- och bygglagen, som det ju har varit en så stor diskussion om i vårt land under många år. Att detta skulle ha gått på ett par månader tror jag inte att någon skulle föreställa sig. Jag tror att vi över blockgränserna var ganska överens om att det var viktigt att man genomlyste hela plan- och bygglagen och inte tog varje bit för sig. Det var ju så man hade arbetat innan: Man släckte först en eldsvåda, så att säga, och därefter släckte man nästa. Nu ville man i stället ta ett helhetsgrepp.

Det är bra att man har gjort förändringar i plan- och bygglagen, men detta har fortfarande inte gett något resultat när det gäller livsmedelspriserna. De är fortfarande lika höga, och det finns en del som tyder på att det kommer att ta lång tid innan världsmarknadspriserna på livsmedel kommer att slå igenom i konsumtionsledet.

Vi vet också att när det slår om åt andra hållet och världsmarknadspriserna höjs kan vi konsumenter nästan dagen efter se att det rör sig och att priserna i butikerna höjs efter det som sker på världsmarknaden.

Det sista jag skulle vilja säga är att det är underligt att man inte är beredd att i varje fall pröva en idé om en livsmedelsdelegation. Man kan väl åtminstone titta på det och seriöst överväga det, i stället för att bara säga nej, nej och åter nej. Detta förvånar mig om vi har samma intresse av att få ned livsmedelspriserna.

Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag förstår att Börje Vestlund blir lite upprörd när jag säger att ni inte prioriterade konkurrensfrågorna. Men jag kan konstatera att den nya regeringen har tillfört ökade resurser till Konkurrensverket jämfört med den förra regeringen. Det kan man väl ändå tolka som att vi vill stärka Konkurrensverket och deras övervakning på alla områden?

Jag nämnde bygg- och energimarknaderna därför att det är två områden där konkurrenssituationen drabbar enskilda konsumenter och företag. Det är väldigt viktigt att vi har en stark konkurrensmyndighet som kan övervaka detta. Då måste man också ha muskler.

Det innebär också att myndigheten själv måste ha ansvaret för att organisera sitt arbete. Om någon tycker att man ska organisera en livsme-

delsdelegation i den verksamheten är det okej för mig, men det är myndigheten som ska organisera det. Vi ska inte stå här i riksdagen eller på departementet och säga att de borde inrätta en livsmedelsdelegation. Nästa gång är det någon annan sorts delegation som vi kommer på. Det är viktigt att skilja mellan den politiska roll som vi har och det som är verkets uppdrag och uppgifter.

Verket ska granska hur konkurrenssituationen ser ut generellt. Sedan ska man komma med förslag på åtgärder som vi kan fatta politiska beslut om. Men deras egen övervakning och deras egen analys måste de själv få ansvara för. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi håller den rågången.

Om vi för ett kort ögonblick ska ta upp detta med energimarknaden är det viktigt att säga att det genom de investeringar som i dag sker i förnybar energi, på vindsidan och så vidare, är många nya aktörer som kommer in. Det är viktigt att tillse att det är många som producerar, så att vi får en ökad konkurrens. Regeringen har tillsatt en utredare som också ska titta på samägandet när det gäller kärnkraften. Det är också ett sätt att förbättra konkurrensen på energiområdet.

Sedan har vi detta med PBL. Det kan hända att Socialdemokraterna inte hann, men ni hade då heller ingen brådska med att få fram plan- och bygglagen. Vi såg inget arbete där det fanns tendenser till att Socialdemokraterna var beredda att göra saker. Men om vi är överens om att plan- och bygglagen och den förändring som vi nu gör är bra, då räcker det för mig som besked från Socialdemokraterna att ni är beredda att stödja regeringen här.

Europeiska kommissionen har tillsatt en arbetsgrupp som ska titta på prissättningen på den europeiska livsmedelsmarknaden. Detta följer vi noga. Det är ju inte bara en nationell fråga utan i högsta grad en europeisk fråga. Vi kommer att tillse att vi med det förstärkta Konkurrensverket verkligen kan granska så att svenska konsumenter verkligen ska veta att det finns en rejäl konkurrens både när det gäller livsmedel och när det gäller energi- och byggmarknad, så att de har råd att äta, råd att värma sina hus och råd att också bo på ett vettigt sätt.

Anf. 13 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Ingen brådska, säger statsrådet. Det är snicksnack! Just när det gäller plan- och bygglagen hade man lyssnat på debatten. Det hade varit små problem med lagen – det ena efter det andra – och man gjorde småändringar. Till slut höll det inte längre, utan man var tvungen att se över hela lagen. En sådan översyn tar tid. Det tror jag att även statsrådet förstår.

Det andra som förvånar mig är att du säger att EU vill titta på livsmedelskonkurrensen inom unionen. Då går det bra, men inte när Socialdemokraterna i Sverige föreslår att man ska inrätta en livsmedelsdelegation under Konkurrensverket – inte att man inrättar en ny myndighet utan att man helt enkelt pekar med hela handen och säger att livsmedel är viktiga.

Livsmedel är sådant som man inte kan avstå ifrån. Jag tror att vi är överens om det, statsrådet. Livsmedel måste man ha varje dag.

Den vaga inställning som Maud Olofsson har till hur man ska arbeta med situationen på just livsmedelssidan tror jag upprör väldigt många människor som har svårt att få livet att gå ihop. Det är till de människorna som Maud Olofsson säger att någon livsmedelsdelegation inte

behövs utan att man ska titta på konkurrensen oaktat om det gäller bilar, tv-apparater eller vad det nu kan vara, med samma villkor för allt och med samma prioritet. Är detta rimligt när vi tydligen är överens om att livsmedelspriserna är av väsentlig vikt för alla i vårt land?

Anf. 14 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det är viktigt att Börje Vestlund lyssnar på vad jag säger. Om någon ska tolka vad jag säger ber jag att få göra det själv.

Jag har inte sagt att det inte behövs. Jag har sagt att det är Konkurrensverket som ska avgöra hur de organiserar sin verksamhet. Enskilda statsråd ska inte peta i enskilda myndigheters sätt att organisera sitt arbete. Konkurrensverket gör analyser utifrån hur konkurrenssituationen ser ut. Jag tycker att det är helt nödvändigt att man tittar på livsmedelssidan, och man gör också det, men hur man sedan i sin tur organiserar verksamheten är upp till Konkurrensverket. Det är det jag säger. Ni vill gå in och detaljstyra. Det är två helt olika synsätt här.

Jag tycker att Konkurrensverket ska vara vasst. Jag tycker att de ska granska livsmedelssidan, energisidan och byggmarknaden därför att detta är så viktiga saker för enskilda konsumenter. Men det är genom ett starkt verk, med ökade resurser som regeringen har tillfört, som vi kan klara av detta. Jag konstaterade bara att ni hade nedrustat Konkurrensverket. Vi har upprustat det. Det ger också ökade möjligheter för oss att bättre bevaka detta.

Om sedan Socialdemokraterna är glada över att vi har lagt fram förslaget om förändrad plan- och bygglag är ju den saken ur världen. Då har vi ju åstadkommit det som Börje Vestlund vill.

Jag tror att det är otroligt viktigt att vi håller sträng koll på konkurrenssituationen i Sverige. Människor ska ha råd att bo, att äta och att betala sin elräkning. Då måste vi också bevaka så att konkurrenssituationen är vettig på den svenska marknaden. Att sedan EU också gör det inom ramen för sin konkurrenskontroll är egentligen samma sak. Vi tänker precis likadant på EU-nivå som på nationell nivå. Genom den inspiration som vi har fått på EU-nivå, där man har en fungerande kontroll på konkurrensen, har vi förstärkt den också på hemmaplan. Vi kommer att fortsätta att stärka Konkurrensverkets möjligheter att bevaka – allt för att konsumenterna ska ha råd att bo och äta och också ha en vettig energitillförsel.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:73 om minskat aktiesparande

Anf. 15 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Christopher Ödmann har frågat Mats Odell vilka åtgärder han avser att vidta för att underlätta aktieägandet i framtiden. Han hänvisar i frågan till åtgärder på beskattningsområdet. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag får inleda med att hålla med om att det är bra för Sverige om aktieägandet sprids bland medborgarna i landet.

Skattereglerna runt aktieäggande bygger på att man ska beskattas för den vinst man gör. Det innebär att man måste vara noggrann med att dokumentera allt som händer med aktierna. I de fall det emitterande bolaget har vidtagit en mängd olika åtgärder kan det krävas en betydande arbetsinsats för att beräkna det skattemässigt korrekta ingångsvärdet i samband med en försäljning av aktierna. Det kan vara fråga om aktiebyten, återköp, ny- och fondemissioner.

För det fall man inte har sparat uppgifter finns det en schablonregel som innebär att man får ta upp 20 procent av försäljningspriset som ingångsvärde. Vid ett långsiktigt innehav kan denna regel ofta visa sig vara fördelaktig.

Jag kan även nämna att regeringen i budgetpropositionen för 2009 har aviserat en kommande översyn av beskattningen av sparande genom bland annat indirekt ägande av aktier genom kapitalförsäkringar i syfte att åstadkomma en enkel, neutral och effektiv beskattning. Jag vill avvakta resultatet av detta arbete innan jag tar ställning till eventuella ändringar på beskattningsområdet.

Anf. 16 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för de svaren.

Jag har skrivit den här interpellationen när det gäller aktier och aktieägarna. Jag har inriktat mig på de mindre aktieägarna. Jag bryr mig egentligen inte om de jättestora institutionerna och deras delar. De har nämligen ofta experthjälp till hands. Jag inriktar mig på de mindre aktieägarna eller enskilda aktieägare.

När det kommer till deklaration kan det ibland bli räkneövningar som det inte står i mänsklig makt att klara ut. För varje år som går kan det också bli ett större och större problem för de enskilda aktieägarna.

Ett av de svårare exemplen uppstår när aktier går över från en generation till en annan generation och vederbörande egentligen ska försöka ta reda på vad som har hänt innan man själv har fått aktierna, bedöma vad tidigare generationer har gjort. Har de deltagit i emissioner eller har de inte gjort detta?

Man kan naturligtvis chansa, men det tror jag inte känns speciellt bra för många enskilda aktieägare. Man vill egentligen klara av att räkna ut den skatt som man ska betala för olika delar i det hela.

Man kan till viss del få hjälp genom att man trampar iväg till dem som har extra resurser för att kunna gå tillbaka i tiden, som banker och andra. Men då får man kanske betala upp till en tusenlapp. För många mindre aktieägare som inte vet om det blir en vinst eller inte i slutändan kan den extra hjälpen faktiskt kosta en rätt stor del av den eventuella vinst som de kanske skulle kunna få.

Jag tar också upp den här frågeställningen därför att det ändå är viktigt – och det här verkar vi ha samma åsikt om – att så många som möjligt äger aktier i vårt land.

För den enskilde aktieägaren är det den bästa sparformen, och det är en klar och tydlig sparform. Det finns också möjligheter, även som delägare, att gå på bolagsstämmor och höja sin röst i viktiga frågeställningar. Det gäller till exempel bonusar, som är så diskuterade för närvarande, och arvoden. Det kan vara miljö- och etikfrågor, jämställdhetsfrågor och så vidare. Det är ofta de mindre aktieägarna som tar upp de här frågeställningarna på bolagsstämorna medan de stora institutionerna ofta är tysta och inte driver så väldigt mycket opinion. Det är också en anledning till att det är viktigt att så många som möjligt äger aktier.

Den andra delen gäller att finansministern också hänvisar till schablonregeln. Jag skulle vilja påstå att den inte är så fördelaktig längre. Den var nog det när den kom en gång i tiden, men ju mer tiden lider och åren går blir den mindre och mindre fördelaktig. Jag tror också att det vore mycket bättre om man hade ett system som ledde till att man kunde räkna ut det hela på ett enkelt sätt eller att man fick någon typ av skattebefrielse totalt sett. Det är också vad jag har lyft fram i interpellationen, att man skulle kunna ha, förslagsvis, två basbelopp som är lite drygt 80 000 kronor där man helt enkelt är befriad från skatt.

Jag tycker att det är bra att regeringen kommer att göra en översyn – det tar finansministern också upp i sitt svar. Men jag hoppas att man då även gör en översyn när det gäller direkt ägande av aktier. Det kan man inte riktigt utläsa av det svar som finansministern ger.

Jag är lite orolig över att man tänker mer på fondsparande på olika sätt. Fondsparande är ändå någonting som kanske är speciellt gynnsamt för fondbolagen själva, där enskilda fondförvaltare har inkomster som till och med våra fotbollsproffs skulle avundas. Jag tror att det är viktigt att man inte glömmer bort det enskilda aktieägandet. Jag hoppas verkligen att det finns med i den översyn som kommer.

Anf. 17 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag får naturligtvis välkomna Christopher Ödmanns engagemang i den här frågan.

Jag tror att man kan se på frågan ur en lång rad perspektiv. Christopher Ödmann framhåller att han kanske inte är så intresserad av de jättestora aktieägarna. Jag får väl säga att det kanske är de som på många sätt är allra viktigast för samhällsekonomin.

Jag tänker på det faktum att man har svenska ägare som finns nära det lokala samhället, kommunalråden, föreningarna och de fackliga organisationerna och som man känner till, så att man vet vem det är man ska ringa när man ska tala med den som är ansvarig för ett bolag. Det är viktigt för lokala politiker. Det är viktigt för vårt civila samhälle, inte minst för miljöorganisationer. Det är viktigt för våra fackliga organisationer.

Ett ägande av företag som är opersonligt, som inte drivs av ett personligt engagemang och en personlig känsla för bolagen tror jag är problematiskt. Jag tror att ju fler företag som har riktiga och starka ägare desto bättre är det. Det handlar om riktiga och starka ägare som ser till att ledningarna inte drar till sig alltför stora resurser, som ser till att man inte tar större risker än vad som är nödvändigt, som ser till att bolaget är väl skött.

Därför tror jag att ett starkt ägande av svenska företag är väldigt viktigt och att vi ska vara bekymrade när vi ser stora svenska företag få utländska ägare som ligger väldigt långt borta från våra lokala förhållanden.

Det andra som är viktigt med aktier är naturligtvis att det är bra att människor har en möjlighet till sparande. Det kan naturligtvis ske i fonder, och det kan ske direkt i aktier. Ett enskilt aktieäggande är naturligtvis positivt därför att det ökar människors engagemang i de ekonomiska frågorna. Det kan också vara ett konkurrenstryck på fondspararbolagen som annars kan tendera att bli väl så kostsamma.

Jag tycker att det är viktigt att vi ur beskattningssynpunkt försöker förhålla oss relativt neutrala till olika former av ägande. Vi måste till att börja med se till att vi inte gynnar ägande framför arbete. Den som arbetar ska naturligtvis ha rimliga skattevillkor precis på samma sätt som den som äger.

Det är också viktigt att vi inte missgynnar olika former av ägande, så att skatterna styr människor att hålla på med olika former av tricksande och fixande och donande där det mest handlar om att komma undan beskattning.

Förmögenhetsskatten och arvs- och gåvoskatten har varit förödande för Sverige. Det är naturligtvis bra att vi har blivit av med dem även om jag tror att det ur ett svenskt perspektiv är djupt problematiskt att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill återinföra förmögenhetsskatten.

Jag tror också att det är viktigt att vi ser till att vi har en helhetsbeskattning som inte missgynnar svenska ägare kontra utländska ägare. Det har ingenting att göra med att det som är svenskt *per se* är bättre. Däremot tror jag att det som är närmare är bättre, det som ligger närmare det lokala samhället, de lokalt anställda och den regionala utvecklingens frågor. Därför tror jag att det är viktigt att vi har en gynnsam beskattning som ger Sverige ett bra företagsklimat.

Nu har vi det relativt väl förspänt här, även om det finns ett behov av att gå vidare med det arbetet. Vi har via de förändringar som har skett när det gäller arvs- och gåvoskatten, förmögenhetsskatten och fastighetsskatten fått en radikalt bättre beskattning av ägande än vad vi historiskt haft. Det tror jag i grund och botten är väldigt bra för svensk ekonomi.

Men vi ska naturligtvis arbeta vidare med de här frågorna så att vi kan upprätthålla en god grad av neutralitet och säkra att man betalar skatt på det man äger och se till att allt detta sköts på ett bra sätt för samhälls-ekonomin.

Anf. 18 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp):

Herr talman! Min interpellation var egentligen inriktad på att försöka förbättra för de mindre aktieägarna. Det betyder inte att jag tycker att det är helt oväsentligt att det finns några stora ägarfamiljer i Sverige som äger stora delar av svenskt näringsliv. Tvärtom är det ofta så att mindre aktieägare tycker att det är bra att kunna ställa frågor direkt till personer som egentligen har samma intresse som den lilla aktieägaren i bolaget. Det är mycket lättare än att ställa frågor till olika institutioner eller mer ansiktslöst ägande. På den punkten tror jag att vi tycker lika.

När det gäller aktieägandet i sig blir det ofta så att man köper aktier i bolag som man har lite kunskap om. Det finns naturligtvis de som köper aktier på andra sidan jordklotet, men jag tror att det lilla aktieägandet mycket handlar om svenska bolag. Skulle man gynna mindre aktieäggande och enskilt aktieäggande skulle nog fler köpa in sig i svenska bolag och följa de svenska bolagen på olika sätt. Det tror jag vore bra.

Det är klart att det ska finnas fonder och att man ska underlätta för det också. Jag var lite kritisk. Man har en förmåga att ta väldigt bra betalt. Vissa fonder och viss reklam handlar ändå om att man ska köpa fonder på andra sidan jordklotet. Det leder i större utsträckning till att kapital går ut ur Sverige.

Därför är det viktigt att försöka på olika sätt se till att det i alla fall inte blir en nackdel att äga aktier i enskilda företag. När det gäller de små tror jag att man behöver finna vägar framåt för att kunna underlätta att köpa och sälja aktier och också ge en möjlighet att kunna deklarerera på ett vettigt sätt.

Som jag sade tror jag att många aktieägare gärna skulle vilja betala den skatt som man ska betala. Det tror jag ändå är grunden. Många sparar och måste spara och ha ordning och reda på sina papper när de köper och säljer. Det är också en viktig del.

I grunden tror jag att många aktieägare är väldigt noggranna och sparsamma. Men det finns vissa aktieregler som gör att det blir väldigt krångligt i alla fall i samband med deklarationen. Det är det som den här interpellationen främst bygger på.

Det finns olika förslag. En tanke i den här interpellationen var att man skulle ha ett fribelopp med två basbelopp över 80 000 kronor som skulle vara befriat från skatt. Det finns liknande regler i till exempel Frankrike, i Storbritannien också där man har gjort på samma sätt. Jag tror att det lite grann är en trend. Man har ökat i Frankrike nu. Jag tror att det är uppe i 50 000 euro till och med. Det är en liten trend ändå.

Jag tror att många finansministrar runt om i Europa inte är så intresserade längre av att hålla på och jaga småsmulor för att få in skatteinkomster. Det är lika bra att släppa visst mindre aktieäggande mycket mera fritt. Sedan försöker man inrikta sig på system för de större delarna när det gäller ägande av aktier.

Det är egentligen samma sak när det gäller inkomster och pensioner. Där har alliansregeringen börjat försöka att sänka skatten för dem med låga inkomster. Jag kan tycka att samma tankegång borde vara vägledande när det gäller dem som har färre aktier.

Tyskland har ett intressant exempel. Det är ett problem för äldre när de har haft aktier en längre tid. I Tyskland är det tydligen så att man har skattebefrielse för aktier som man har ägt mer än ett år. Det är förmodligen för att gynna att man inte bara är ute och köper och säljer. Man ska vara lite trogen de bolag som man har. Det löser också andra problem bakåt i tiden för många små aktieägare.

Så det finns olika system. Frågan är vad finansministern tycker kan vara en lämplig väg att gå framåt med.

Anf. 19 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet och interpellanten för intressanta inlägg. I egenskap av ledamot i skatteutskottet ska jag försöka avhålla

mig från direkta beskattningsfrågor. Däremot när det kommer in på det som både statsrådet och interpellanten kommer in på, ägarfrågor i denna turbulenta tid, tycker jag att det är intressant att se vad aktieägande över huvud taget är för något.

Det finns två saker som är väldigt bra inom kapitalismen. Det är försäkringar och andelsägande, där man inte behöver äga allt utan kan sprida sina risker. Det är den stora finessen med just aktieägande.

Det handlar om hur man äger. Det finns enskilt aktieägande med det personliga ansvaret och möjligheterna som följer därav. Vi har en del spekulanter på det området. Vi har också det institutionella ägandet.

För min del tror jag att man kan konstatera, som statsrådet, att det enskilda aktieägandet har gynnat Sverige i extremt stor omfattning under ett mycket stort antal år. Vi kan se att när det gäller de företag som har tvingats flytta ut har utländskt ägande genom institutioner ofta varit väldigt stort.

Ett förskräckande exempel är Pharmacia som numera inte finns i Sverige. Herr talmannen vet själv att enskilt aktieägande är väldigt viktigt. Man blir mycket mer intresserad av de aktierna än alla de som finns i fonder. Fonder är naturligtvis bra för många människor som inte är särskilt intresserade av den enskilda aktien.

Men å andra sidan är det precis som Christopher Ödmann har noterat: Det kollektiva ägandet genom fonder har skapat möjligheter för institutioner och olika personer att tjäna pengar på att hantera andras aktier på ett sätt som åtminstone i dessa tider inger vissa betänkligheter, när det gäller avlöningar till både dessa personer och andra.

Beskattningen av enskilt aktieägande, i både publika företag och andra, är väldigt hög. Det kan man försvara med att vi vill förhindra en spekulationsekonomi. Det tycker jag är bra.

Men som Christopher Ödmann säger skulle man när man diskuterar det enskilda ägandet kunna tänka sig något av det tyska systemet, kanske inte när man har ägt aktierna i 1 år utan kanske 10 eller 15 år. Man skulle kunna tänka sig att ta bort det spekulativa momentet ungefär som när man äger ett hus. Där är det fråga om ett enskilt ägande som skulle kunna skilja sig från att sälja och köpa fondandelar.

Jag skulle vilja höra, inte exakt vad man ska göra beskattningsmässigt, för något sådant tycker jag inte man ska göra här, men statsrådets idéer om detta, om vilka skillnader det finns mellan olika former av ägande av aktier.

Anf. 20 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Christopher Ödmann och Gunnar Andrén bidrar till att vi får en bra och saklig diskussion kring ägandet. När man blickar ut över världen i de tider vi befinner oss i är det väldigt svårt att inte se ägande och ansvarstagande som nära kopplade fenomen. Det är väl alldeles slående att bolag som AIG, Bear Stearns och Lehman Brothers har präglats av att de inte har haft några starka ägare eller praktiskt taget styrts av sina bolagsledning, kanske till och med av enskilda personer under väldigt lång tid.

Det är inte bra för risktagande, ansvarstagande eller uthållighet med ett opersonligt ägande. Det beror på att ägandet inte i obetydlig utsträckning är en kontrollfunktion. Det handlar om att man har kontroll över bo-

lagen men också om att vi från samhällets sida vet vem det är i slutändan som bär ansvaret för hur ett bolag fungerar.

När det gäller det relationsfria ägande som fonder utgör finns det när vi får ett utländskt ägande tydliga exempel på att det blir en risk att man ser alltför kortsiktigt på bolagen. Vi har haft en diskussion om bolagens kassor under senare år som jag tycker är talande.

Ur mitt perspektiv är det glädjande när bolag har sparat i ladorna. Det är naturligtvis bra att svenska bolag i dag när de har gjort det har en möjlighet att inte vara så direkt beroende av riskkapitalmarknaderna, som ju präglas av oerhört betydande problem för närvarande. Då tror jag att det är bra med svenska ägare, långsiktiga ägare och ägare som lever för och med sina bolag. Det tror jag är en väldigt viktig insikt.

Det är naturligtvis så, som Gunnar Andrén påpekar, att ur ett historiskt perspektiv är aktiebolagsformen en nyckel till att vi också ska få en bättre riskspridning och en mindre personlig, enskild exponering till ett ägande i ett enskilt bolag.

Detta är på något sätt det som är dilemmat i alla de här diskussionerna. Å ena sidan vill vi ha riskspridning, å andra sidan vill vi ha ansvarstagande. Det finns inte någon enkel avvägning i detta.

Jag tror att synen på sparande är på väg att förändras. Vi har levt i en ekonomi där vi både skattemässigt och regelmässigt har gynnat skuldsättning snarare än ägande. Vi beskattar eget kapital hos företag och individer hårdare än lånat kapital, vilket naturligtvis hänger samman med de ränteavdrag vi har.

Detta har under lång tid bidragit till att bygga upp en skuldsättning som inte är sund utan leder till alltför mycket av spekulation och risktagande.

Samtidigt måste jag som finansminister vara väldigt tydlig med att det finns viktiga funktioner med att beskatta människors egendom. En är naturligtvis att vi måste kunna finansiera vår offentliga sektor. Den offentliga sektorn bidrar i väldigt stor utsträckning till att vi har goda tillväxtförutsättningar i termer av infrastruktur, forskning, bra skolgång och välfungerande barnomsorg. Det är självklart att vi alltid måste beakta en trygg finansiering för vårt gemensamma ansvarstagande.

Detta är alltid viktigt, men det är särskilt viktigt i tider när vi vet att det finns stora risker på intäktsidan. Det skulle inte förvåna mig om vi i samband med denna nedgång kommer att se ett betydande tapp på intäktsidan som delvis sammanhänger med ägarbeskattning.

Vi måste alltså värna skattebaserna, och vi måste också värna intäktskällorna. Staten måste ha goda offentliga finanser. Vi måste därför gå framåt och pröva varje skattesänkning lika hårt som vi prövar varje utgiftsökning så att vi upprätthåller en god användning av de offentliga medlen och säkrar att varje skattesänkning har största möjliga effekt på jobb, sysselsättning och långsiktig produktionsförmåga.

Anf. 21 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp):

Herr talman! Jag tycker också att det är en uttömmande, intressant och saklig diskussion om någonting som jag tror att väldigt många människor bryr sig en hel del om.

Vi har faktiskt fortfarande knappt 800 000 enskilda aktieägare i vårt land, men problemet är att de blir allt färre för varje år som går. Trenden

är fortsatt nedåt, och jag menar att om vi verkligen vill ha kvar en spridning på aktieägandet i Sverige är det angeläget att fundera över på vilket sätt vi kan underlätta för aktieägarna att kunna vara det också i framtiden.

Jag tog upp några olika förslag, och jag vet att till exempel föreningen Aktiespararna i Sverige pratar om att man skulle kunna ha ett investerarkonto där man också skulle kunna ta upp samtliga former av marknadsnoterade värdepapper, fonder och bankinlåning. Det skulle inte vara någon beskattning av byten inom konton utan i stället en årlig avkastningsskatt.

Vi har också ytterligare ett förslag på hur man skulle kunna gå vidare från det otroligt krångliga deklara-tionsäventyr som många aktieägare får ta sig igenom till att försöka göra det lite enklare att hantera den viktiga deklara-tionen. Som Anders Borg säger är det naturligtvis viktigt att vi betalar skatter för vår välfärds skull. I den delen är vi överens.

Egentligen lyfte jag upp frågan utifrån de mindre aktieägarna. Jag är ibland lite orolig över att Moderaterna tittar väldigt mycket på just storföretagen och storägarna. Jag hoppas därför att de enskilda och de mindre aktieägarna ska finnas med i översynen, för de kommer att vara betydelsefulla. När det är kriser i stora bolag är det nämligen de små aktieägarna som i större utsträckning än andra går in i emissioner och bidrar med kapital. Där behövs många bäckar små, och det kommer förmodligen att bli emissioner framöver i vår lågkonjunktur.

Anf. 22 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Också jag vill uttrycka en förhoppning om att vi när vi har denna turbulenta tid bakom oss kommer att se värdet av att leva på lön i stället för på lån. Det tror jag är en väldigt viktig sak, inte bara för Sverige. De amerikanska myndigheterna har fått ta över 22 eller om det är 23 banker som har levt på att låna ut pengar på ett helt felaktigt sätt där det inte har funnits någon återbetalningsförmåga. Jag tror att vi här i Sverige ska glädjas åt att vi har ett banksystem som tack vare tidigare insatser garanterar att det ska vara lönsamt att spara pengar.

Möjligen har gränsen mellan det som en gång i tiden var Spara och Slösa suddats ut för väldigt många människor under de senaste decennierna. Det blir en renässans för sparandet, och jag tror liksom statsrådet att det ligger i förlängningen på detta.

Jag tror ändå att man i det sammanhanget måste se över just de företag som styrs av sina egna administrationer. Där bör enskilda aktieägare själva fundera över hur de placerar. Det är inget man kan lagstifta om. Men i det personliga ägarskap som vi har sett i riktigt stora framgångsrika svenska företag har det väldigt tydligt inte varit fråga om några excesser med bonusar och annat, utan där har ägarna tagit sitt ansvar och sett till att det har funnits en balans mellan förmåner och det man är skyldig att göra.

Anf. 23 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag vill tacka Christopher Ödmann och Gunnar André-n för den här diskussionen.

För mig är det tydligt att ansvarsfrågan är mycket central i hela frågan om aktieä-gande. Bland annat handlar det naturligtvis om vem det är som ska ta ansvar när det inte fungerar, vem som ska byta ut ledningar, vem

som ska se till att bolagen har tillräckligt med kapital för sin verksamhet och vem som ska se till att det är god ordning på papperen.

Där har den starka ägaren en utomordentligt viktig samhällsfunktion att fylla. Det är slående för mig att mycket av den ansvarslöshet, de brister och den girighet vi har sett har varit allra tydligast i bolag där ägarrollen inte är så stark som den borde vara.

Samtidigt får vi inte glömma bort hur dimensionerna ser ut. Vi har många aktieägare i Sverige, men 5 procent av aktieägarna står för 80 procent av ägandet. Det är ett uttryck för att samhällets resurser alltid har en sned fördelning, att somliga är bättre lottade än andra. I detta ligger naturligtvis det självklara att vi bör ha en beskattning av ägande och av aktier. Precis som vi ska beskatta arbete och andra ekonomiska tillgångar är det rimligt att beskatta ägandet. Då är det också viktigt att vi har ett regelverk som är enkelt, neutralt och inte uppmuntrar ett överdrivet skatteplanerande eller undandragande av beskattning.

Det är viktigt att vi på vägen framåt väger av båda dessa aspekter. Å ena sidan måste vi få in skatteintäkter och ha en beskattning av ägande som ger en säkerhet i de offentliga finanserna. Å andra sidan måste vi se till att Sverige har ett attraktivt näringslivsklimat som gör att det finns en levande företagskultur.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:106 om åtgärder för att etanol inte ska vara dyrare än bensin

Anf. 24 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Peter Pedersen har frågat miljöminister Andreas Carlgren om han är beredd att snarast vidta åtgärder för att stärka den relativa konkurrenskraften för hållbara bränslen jämfört med fossila bränslen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Under senare tid har prisutvecklingen på drivmedelsmarknaden medfört att det i dagsläget är dyrare att tanka etanol jämfört med bensin. Detta beror till största delen på att råoljepriset sedan i juli i år har fallit från historiskt höga nivåer på över 140 dollar per fat till under 60 dollar per fat i dagsläget.

Som ett resultat av detta har bensinpriset sjunkit med ca 3 kronor per liter sedan i somras. Under samma period har priset på etanol, E 85, ökat med lite drygt 1 krona per liter.

Biodrivmedel främjas redan i dag, dels genom att de av naturliga skäl befrias från koldioxidskatt, dels genom att de undantas från energiskatt. För etanol innebär detta ett stöd på 5 kronor per liter. Moms utgår på såväl biodrivmedel som fossila drivmedel. Enligt EU:s momsregler är det inte möjligt att ha lägre momssats på etanol än på andra bränslen. Det är bland annat av denna anledning inte aktuellt att ytterligare främja biodrivmedlen genom en sänkning av momsen.

Ett sätt att förbättra villkoren för etanol är att ta bort EU-tullen på etanol. Den svenska ståndpunkten är att denna tull bör slopas. Sverige

Anf. 25 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka finansminister Borg för svaret, men jag måste säga att jag tycker att det är ovanligt tunt. Jag får inte speciellt mycket svar på frågorna, utan i princip återupprepas Vänsterpartiets beskrivning i interpellationen, nämligen att vi nu har situationen att de som köpt en miljöbil därför att de vill göra någonting för miljön står inför valet om de ska fortsätta att tanka etanol till ett högre pris eller om de ska titta i plånboken och köpa bensin.

Bakgrunden till interpellationen, herr talman, är att vi står inför ett klimathot som i stort sett nu alla forskare och även politiker, oavsett partifärg, erkänner. Här står transportererna för en betydande del av problemet. De flesta andra inom bostadsmarknaden och inom industrin har lyckats minska sina utsläpp medan transportsektorn snarare ökar utsläppen, trots att vi får en inblandning av mer etanol och andra typer av förnybara drivmedel.

Då är frågan: Är det en rimlig ordning att hänvisa till att när råoljepriiset går ned sjunker bensinpriset? Samtidigt ökar man marginellt inblandningen av bensin i etanol, det som kallas för vinteretanol, och får då en kraftig prisökning med ungefär 1 krona. Gröna bilister har räknat ut att denna ökning från 15 till 20 procent under vintern borde motsvara en prisökning med ungefär 30 öre. Då kan man fråga sig det som finansministern pratade om i en tidigare interpellation: Var finns ansvarstagandet hos drivmedelsbolagen om man på det här sättet gynnar bensinen relativt sett på etanolens bekostnad?

Till det här hör ett faktum som vi alla känner till, nämligen att etanol har ett energivärde som är ungefär 30 procent lägre än bensin. Allt det här leder till att man faktiskt tjänar på att tanka fossilt jämfört med att tanka förnybart drivmedel.

Vi har varit kritiska från början till regeringens inriktning, att de som köper en ny miljöbil får 10 000 kronor i premie. Vi har sagt att det fungerar så länge som det förnybara drivmedlet är billigare. Men faktum är att om den som har en etanolbil – flexifuel, biofuel eller vad det heter – och tankar den med bensin är det ju inte längre en miljöbil. Är det en klok satsning att man har valt linjen att ge en premie men inte gör någon som helst uppföljning av vilken typ av drivmedel som används för att framföra samma bil?

Jag ser här att regeringen konstaterar att man inte kan göra någonting åt momsens, för där har vi EU:s olika regelsystem. Min fråga är: Kan man tänka sig att försöka göra någonting åt det här, vara pådrivande inom EU och påvisa att det faktiskt är rimligt att använda styrmedel, även skatte-medlet, för att gynna förnybara bränslen på de fossila bränslenas bekostnad?

Tullen på etanol är en annan absurditet inom EU. Det är ingen tull när man köper in fossila bränslen, däremot om man köper etanol utifrån. Där är det glädjande att regeringen har kommit fram till samma ståndpunkt som Vänsterpartiet och andra inom miljörelsen. Här säger regeringen att man är beredd att driva frågan inom EU. Det är mycket glädjande. Kan man då tänka sig att ta ytterligare initiativ för att öka handlingsut-

Svar på
interpellationer

rymmet och faktiskt gynna förnybara drivmedel på de fossila bränslenas bekostnad?

Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt oss börja med att konstatera att det paradoxalt nog är glädjande att bensinpriset och oljepriset nu har fallit. Det vore naturligtvis problematiskt ur ett långsiktigt perspektiv i klimatfrågan om detta skulle vara den utveckling vi skulle se framför oss.

Givet att vi nu har en efterfrågesituation i världsekonomin som är djupt problematisk, där vi kommer att se arbetslösheten stiga i de flesta länder, att sysselsättningen utvecklas svagare och att tillväxten dämpas, är det alldeles särskilt bra att vi ser en lättnad. Det betyder att hushållens privatekonomi inte i samma utsträckning urholkas. För svensk del påverkas detta naturligtvis vidare sedan av att fordonsindustri, åkerinäring och andra viktiga näringar har en möjlighet att klara sig. I grunden är det alltså bra i det här läget.

Sedan har vi naturligtvis frågeställningen: Ska det vara dyrare att släppa ut och förorena på lång sikt? Svaret är otvivelaktigt: Ja, vi behöver göra det långsiktigt dyrare att förorena och släppa ut koldioxid. Vi vet också att koldioxidbeskattningen och handelssystemen inom EU är de mest effektiva vägarna för att komma till rätta med klimatproblematiken. De är väsentligt mycket mer effektiva än många andra åtgärder som förekommer i debatten.

På lång sikt tror jag att vi måste föreställa oss att det kommer att förbli dyrt att använda bensin och olja och att vi ska ha en hög beskattning på koldioxid som också på lång sikt är stigande. Men i dagsläget får vi nog säga att givet alla problem i världsekonomin är sjunkande bensinpriser något som vi bör välkomna, för vad hela den här diskussionen i grunden handlar om är att bensinpriserna har sjunkit.

Då är frågan: Vad ska vi göra med etanolen? Ja, låt oss titta på det som är sakförhållandet. Produktionskostnaderna för etanol ligger i Brasilien på ungefär 2 kronor litern. Det betyder att i praktiken är etanolproduktionskostnaden densamma som produktionskostnaden för bensin och diesel, som också ligger i genomsnitt på ungefär 2 kronor litern, det vill säga att etanolen i samhällsekonomisk mening på sikt är en konkurrenskraftig energikälla, särskilt om det är just effektivt producerad etanol. Kostnaderna för Europa och USA ligger på kanske 3–4 och kanske till och med 5–6 kronor när det gäller majs. I en del fall har det också negativa effekter på livsmedelspriserna som naturligtvis är dyra att bära för människor i utvecklingsländer.

Jag tycker att det är självklart att vi ska arbeta vidare med det vi vet fungerar. Vi ska försöka få bort tullar, försöka få ned tullar och försöka underlätta, som regeringen ju också har gjort, en ökad tillgång till lågkostnadsetanol för svenska konsumenter. Och vi ska vid sidan av detta naturligtvis arbeta vidare med att vi ska ha en koldioxidbeskattning som driver utvecklingen framåt. Vi ska ha ett handelssystem som driver utvecklingen framåt. Sedan kan man naturligtvis komplettera det med en och annan miljöbilspremie eller andra åtgärder, men i grunden är det de breda instrumenten som är effektivast när det gäller att hantera miljöproblemen.

Ur det perspektivet tycker jag att regeringens hållning, att det är viktigt att vi påverkar EU och att vi får en bredd i den diskussionen, är viktig. Det är viktigt för miljöfrågan, det är viktigt för samhällsekonomin i Europa och det är viktigt ur ett utvecklingsperspektiv, för detta råkar också vara en straffbeskattning av fattiga människor.

Jag tycker att vi har goda förutsättningar att vara drivande i den här frågan och att vi har en klok och logisk hållning som bidrar till att förbättra frihandelsförutsättningarna, utvecklingsmöjligheterna och miljön.

Anf. 27 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Det är positivt att finansminister Borg tar upp de här frågeställningarna och konstaterar att det finns olika typer av etanol som kan framställas på olika platser och av olika råvaror och att utfallet av den amerikanska majsetanolen ur miljösynpunkt inte är lika fördelaktigt, eller för den delen om man tillverkar etanol av spannmål i Europa. Där har vi en gemensam hållning.

Samtidigt måste man ta ansvar för de ställningstaganden och de proppar man kommer med. I regeringens budgetproposition för 2009 säger man att målet är ”att användningen av biodrivmedel ska kunna öka snabbt och till lägre kostnader”. Då är min fråga: Vad menade regeringen med den skrivningen? Vad tänker ni vidta för åtgärder med tanke på det uppkomna läget att den som har köpt en miljöbil och fått en miljöbilspremie nu ska ha något slags moralisk fundering varje gång han eller hon ska tanka: Ska jag följa samvetet och mitt miljöengagemang och tanka etanol eller ska jag titta på den faktiska kostnaden och då tanka bensin?

Finansministern började sitt andra inlägg med att i nuläget är det bra att bensin- och oljepriserna sjunker. Man kan konstatera att klimatet inte bryr sig så mycket om ifall vi har finanskris, om kapitalismen är i kris eller om det sker tråkiga saker på jordklotet mellan oss människor och hur vi organiserar oss. Om det nu är som alla säger, att koldioxidutsläppen ökar och att klimathotet påverkar miljön på ett negativt sätt och därmed vår framtid som mänsklighet, kan man inte säga att det är speciellt lyckat, även om vi befinner oss i en lågkonjunktur. Men nu diskuterar vi ju inte bensinpriset utan den relativa prissättningen av bensin och etanol. Jag uppfattar ändå, även om det var något inlindat, att finansministern tycker att det långsiktigt är rimligt att vi har lägre pris på förnybara drivmedel än på fossila.

Då är frågan återigen: Vad avser regeringen att vidta för ytterligare åtgärder? Det gäller då antingen de beslut som riksdagen och regeringen här i landet Sverige själva kan fatta eller eventuella frågor som man kommer att driva i EU utöver tullfrågan, där vi är helt överens. Finns det andra åtgärder som skulle kunna stimulera, möjliggöra och faktiskt öka konkurrenskraften för förnybara bränslen på de fossila bränslenas bekostnad? Det handlar nämligen hela tiden om den relationen.

I dessa kristider skulle man kunna tänka sig tuffare åtgärder för att säkerställa att den svenska fordonsindustrin får en snabb omställning och kan satsa ännu mer på bilar som framförs på ett miljövänligt sätt. Detta gäller till exempel den biogassatsning som fanns på Volvo Personvagnar.

Faktum är att man lade ned biogas på personvagnssidan eftersom det inte fanns några ställen där man kunde tanka biogas. Det fanns i princip

inga tankställen runt om i landet. Då var det svårt att få en efterfrågan på den typen av bilar.

I stället för att säga att vi går tillbaka till att tanka bensen och diesel lite billigare och är nöjda med det vore det väl just nu rätt läge att säkerställa att den svenska fordonsindustrin fick möjlighet till en snabb omställning så att den blev ännu mer konkurrenskraftig i framtiden genom snålare motorer och andra bränslen.

Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag välkomnar Peter Pedersens interpellation. Det är bra att vi får en diskussion i nyanserade ordalag om etanolen.

Låt mig ändå konstatera att grunden för denna diskussion är att vi har haft ett snabbt oljeprisfall som har gjort att det relativa priset mellan olja och etanol har förskjutits. Det är utgångspunkten. Man skulle naturligtvis via någon teoretisk mekanism kunna förhindra det, men nu har det inträffat.

Jag måste konstatera ur mitt perspektiv att det är glädjande. Det betyder att färre människor kommer att förlora sina arbeten. Arbetslösheten kommer inte att öka fullt så mycket som annars hade varit fallet. I grunden måste vi välkomna att det sker en oljeprisnedgång.

Samtidigt måste vi ha de långsiktiga perspektiven, Peter Pedersens perspektiv, klara för oss. Då är frågan hur vi ska minska koldioxidutsläppen. Det finns ett grundläggande strategival. Ska vi beskatta dem som förorenar eller subventionera dem som förorenar lite mindre? Jag tror starkt på idén att man straffbeskattar dem som förorenar snarare än att man subventionerar dem som förorenar lite mindre. När man subventionerar dem som förorenar lite mindre ger man de facto offentliga subventioner till vad som i grund och botten är föroreningar. Därför är den effektivaste och rimligaste vägen framåt att upprätthålla en hög koldioxidbeskattning.

I dagsläget vore det förödande att höja koldioxidbeskattningen. Att ta tillbaka hela oljeprisnedgången genom koldioxidskatthöjningar vore mycket skadligt för svensk ekonomi i detta läge. Det vill jag inte medverka till. Jag tror att det skulle få särskilt förödande konsekvenser om man gjorde det i det läge vi nu har för svensk fordonsindustri.

Samtidigt är det bra att vi har en samsyn i frihandelsfrågorna. Den logiska åtgärden är att underlätta för Brasilien och andra länder som producerar billig etanol för 2 kronor litern att komma in på de europeiska marknaderna på lika villkor. Att vi straffbeskattar en produktion som dels är miljömässigt bra, dels har positiva effekter på utvecklingsländerna är besvärligt. Därför bör tullarna på etanol tas bort. Det är naturligtvis den svenska regeringens hållning.

Som grundläggande utgångspunkt måste man ändå hålla en viss ordning i detta. Vi ska via handelssystem se till att den som förorenar har kostnader för det. Vi ska via koldioxidbeskattning lägga den tyngsta bördan för utsläppen på den som förorenar. Givetvis kan vi vid olika tillfällen jobba med olika typer av stöd för att underlätta, men låt oss komma ihåg att användning av offentliga medel för att gynna dem som släpper ut mindre är en väsentligt mindre effektiv väg än att beskatta dem som släpper ut mycket. Koldioxidbeskattning och handelssystem måste vara kärnan i hanteringen av klimatfrågan.

Anf. 29 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Vi tror också mer på ekonomiska styrmedel utifrån de utgångspunkter som finansministern just drog. Där är vi överens. När man köper en bil, tankar bilen eller betalar fordonsskatt är det bra att hela tiden påminnas om sitt val. Har jag valt att köpa en bensinslukande tung bil får jag betala för det så länge jag använder mig av den. Förhoppningsvis väljer jag då något mindre energikrävande nästa gång jag köper bil.

Samtidigt är frågan: Vad menade regeringen i budgetpropositionen med att användningen av bildrivmedel ska kunna öka snabbt och till lägre kostnader? Hade man någon typ av tanke när man skrev det?

Det var inte alldeles lätt att veta att vi skulle få en stor kris i världen, att allt skulle falla ihop och att oljepriset skulle sjunka kraftigt. Det var väl ingen som kunde förutse det. Jag förstår det.

Har regeringen i det uppkomna läget någon typ av åtgärd som man kan vidta för att det åtminstone inte ska vara dyrare att tanka E 85, eller om det heter E 80 med ökad bensininblandning?

Kan Anders Borg tänka sig att ta bensinbolagen i örat ungefär som han vid några tillfällen tagit bankerna i örat för att de inte sänker räntan när de fått marginaler för det?

Hur kan man förklara att ökningen av bensininblandningen i etanol från 15 procent till 20 procent höjer priset på etanol med 1 krona när bensinpriset går ned? Den rimliga prisökningen borde i själva verket vara 30 öre. Anser finansministern att det är rimligt av bensinbolagen? Överkompenserar man inte för kostnader man har? Är det inte en märklig ordning att man använder det sjunkande bensinpriset till att hävda att man måste höja priset för dem som tankar E 85 eller E 80?

Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det vore ett nöje för mig att ta bensinbolagen i örat. Problemet är att vi i detta sammanhang borde ta dem i örat för att de ska pressa ned bensinpriserna. Vi vet av historisk erfarenhet att det kanske tar tre fyra gånger så lång tid för bensinbolagen att sänka bensinpriserna när oljepriset faller som det tar för dem att höja det när oljepriset stiger. Det upprör naturligtvis allmänheten och är i grund och botten stötande. Det skulle i detta fall snarast förvärra problemet. Det skulle underlätta bensinprisnedgången ytterligare.

I ett bredare perspektiv tror jag att den svenska hållningen, där vi har en relativt bred samsyn, är klok. Kärnan i koldioxidpolitiken, i uppvärmningspolitiken bör vara utsläppshandelssystemet. Det ger de rätta marknadsmekanismerna. Vi ska därutöver jobba med en hög koldioxidbeskattning som via marknadspriser driver fram investeringar, besparingsåtgärder och annat som minskar utsläppen. Vi ska också satsa på forskning och investeringar som underlättar en mindre utsläppsrik ekonomi.

Samtidigt kan vi då och då jobba med metoder för att också stödja beteenden som i grunden handlar om att släppa ut mindre. Det kan dock aldrig bli kärnan eller styrkan i den samlade koldioxidpolitiken.

Nu har vi en situation där bensinpriserna har förskjutits så att vi har en annorlunda relation med etanolen. Vi ska göra vad vi kan för att driva på i EU för att rätta till denna situation. Det är dock, som jag framhåller i

interpellationssvaret, begränsningar där när det gäller regelverk för moms och annat. Det är den situation vi har.

Den svenska koldioxidpolitiken är ett föredöme och ska förbli ett föredöme. Det är en fördel att vi har en relativt bred samsyn när det gäller grunderna i denna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.28 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna i cirka fem minuter.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.35.

9 § Svar på interpellation 2008/09:113 om budget byggd på felaktiga prognoser

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Thomas Östros har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta med anledning av Konjunkturinstitutets prognos att sysselsättningen minskar med 100 000 personer och arbetslösheten ökar till över 8 procent fram till 2010.

Utvecklingen av svensk ekonomi är för närvarande svårbedömd. I det uppdaterade konvergensprogrammet som regeringen har överlämnat till finansutskottet redovisas två scenarier för den ekonomiska utvecklingen. Dessa scenarier innebär att arbetslösheten kan komma att stiga till mellan 7,7 och 9,2 procent under 2010, vilket är i linje med såväl Konjunkturinstitutets, Riksbankens och Europeiska kommissionens bedömningar.

Budgetpropositionen innehåller förslag på åtgärder som är både konjunkturellt och strukturellt motiverade. 32 miljarder kronor satsas på skattesänkningar för individer och företag, välfärdssatsningar på pensionärer och sjuka samt framtidsinvesteringar på infrastruktur, utbildning och forskning.

Utöver de insatser som föreslås i budgetpropositionen har flera åtgärder vidtagits med anledning av den finansiella krisen. Regeringen har lagt fram ett finansmarknadspaket med en stabilitetsplan för att återuppbygga förtroendet på de finansiella marknaderna. Det starka utgångsläget i de offentliga finanserna gör också att vi kan låta de automatiska stabilisatorerna verka fullt ut. Riksbanken och Riksgälden har vidtagit åtgärder för att förbättra likviditeten på de finansiella marknaderna, och Riksbanken har dessutom sänkt räntan med 1 procentenhet sedan budgetpropositionen lades fram.

Det är viktigt att först bedöma effekterna av åtgärderna riktade till de finansiella marknaderna och den penningpolitiska responsen innan ytter-

ligare stabiliseringspolitiska åtgärder kan komma i fråga. Regeringen följer utvecklingen noggrant och har beredskap att återkomma med ytterligare åtgärder som stabiliserar arbetsmarknaden. Samtidigt är det viktigt att understryka att politiken inte får äventyra de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.

Anf. 32 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Sverige är på väg in i ett mycket allvarligt ekonomiskt läge. Alla bedömare är överens om att arbetslösheten kommer att öka kraftigt och att sysselsättningen kommer att falla. Det är egentligen bara regeringen som ser relativt förnöjd ut över situationen.

Ett exempel i torsdagens frågestund i riksdagens kammare var när statsministern försäkrade att varslen visserligen ökar, men inte arbetslösheten.

För någon timme sedan kom Arbetsförmedlingens senaste rapport om utvecklingen på arbetsmarknaden. Där presenterar man att arbetslösheten nu ökar. Det är 16 500 fler som är arbetslösa denna vecka jämfört med samma vecka för ett år sedan.

Särskilt hårt drabbade blir naturligtvis ungdomar. De som har minst fotfäste på arbetsmarknaden kastas ut i öppen arbetslöshet. De passiva programmen ökar samtidigt. Allt fler finns i jobb- och utvecklingsgarantin med bara passiva åtgärder och inga aktiva insatser. Allt fler ungdomar hamnar i passivitet i det som har kallats för ungdomsgarantin, där väldigt få får aktiva insatser eller utbildning.

I november har nu snart 15 000 människor varslats. 20 000 varslades i oktober. Regeringen sitter passiv. När regeringen förra veckan tvingades berätta att det kan vara så att arbetslösheten ökar med 150 000 personer vill man samtidigt inte göra någonting för att förhindra detta.

I USA, Storbritannien, Tyskland, Kina, ja, över hela världen lanseras breda stimulanspaket, men den svenska regeringen sitter still.

Ekonomerna förespråkar stimulans. Vi har lagt ett första stimulanspaket med en serie av åtgärder som vi kommer att vidta för att pressa ned arbetslösheten. Det är ett stimulanspaket på sammanlagt 17 miljarder där pensionärer och barnfamiljer får en köpkraftsförstärkning och där inte minst kommuner och landsting som riskerar att gå in i en situation med besparingar och uppsägningar får en rejäl förstärkning jämfört med vad regeringen gör.

Det blir en stimulans av småföretagen med sänkta arbetsgivaravgifter – tvärtemot regeringens förslag om höjda arbetsgivaravgifter för småföretagen. Men det handlar också om infrastruktur och riskkapital för att få i gång företagsamheten och investeringarna.

Byggsektorn riskerar att helt stanna av, säger flera insiktsfulla bedömare. Ett rotavdrag skulle få i gång renoveringar och ombyggnader på ett sådant sätt att vi slipper en mycket kraftig ökning av arbetslösheten bland byggnadsarbetarna.

Dessutom handlar det om ett brett utbildningspaket. När industrin nu tvingas varsla skulle staten kunna räcka ut handen och säga: Vi är beredda att göra ett avtal. Vi erbjuder utbildning till de anställda – spetskompetensutbildning – om ni undviker att säga upp, och vi kan dela på kostnaderna och sedan komma framåt med att stärka oss inför en kommande konjunkturuppgång.

Fordonsindustrin är inne i ett desperat läge. Det enda som regeringen har att hänvisa till är gamla socialdemokratiska forskningsprogram.

Nu säger Konjunkturinstitutet att det finns behov av ytterligare stimulanser. Man pekar på att det finns ett utrymme på 20 miljarder kronor ytterligare i stimulanser. Min bedömning är att den insatsen kommer att öka framöver i takt med att arbetslösheten stiger.

Vad är finansministerns besked till ett samhälle och en omvärld som kräver och begär att vi bekämpar arbetslösheten när det i dina egna prognoser talas om 150 000? Är det enda som du har att erbjuda dem halva inkomsten i a-kassa och dessutom ökad skatt när de blir arbetslösa? Jobbskatteavdraget gäller bara dem som arbetar. Är det så att det stimulanspaket som du kommer att tvingas lägga fram till slut bara blir mer av samma politik? Är det ett nytt jobbskatteavdrag och den politik som har havererat när arbetslösheten är högre i år än vad den var förra året samma vecka, när sysselsättningsprognoserna visar på sjunkande sysselsättning och när arbetslöshetsprognoserna visar på kraftigt ökad arbetslöshet? Blir det bara mer av samma gamla misslyckade politik?

Anf. 33 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Detta är inte en vanlig konjunkturedgång. Den drivs på av en finanskris. Det är finanskrisen som är den viktigaste orsaken till den ström av varsel som nu kommer. För att man ska hindra att varslen ska utlösas är det helt centrala att häva finanskrisens effekter. Vi ska inte hoppa över finanskrisen och omedelbart börja diskutera finanspolitisk konjunkturpolitik av gammalt traditionellt slag. Då fokuserar vi på fel problem. Det som driver på varslen i det korta perspektivet är finanskrisen.

Detta illustrerar det som jag vill säga. I detta läge ska vi ha ett stort hjärta, men vi ska ha ett kallt huvud när det gäller att diskutera vilka åtgärder som ska vidtas, annars gör vi fel. Om vi gör fel är det de som blir arbetslösa som kommer att få lida av detta, och det är de som är svagast i sammanhanget. Därför måste vi ha en god teori för att driva den bästa praktiken.

Det är tre saker som är intressanta i finansministerns svar.

Det första är att finansministern säger att automatiska stabilisatorer ska få verka fullt ut, det vill säga att även underskott kan accepteras. Jag är inte förvånad. Överskottsålet är ett mål över konjunkturcykeln. Då leder en konjunkturedgång också till underskott om den blir tillräckligt djup.

Det andra är att finansministern och regeringen har höjd beredskap.

Det tredje, vilket är inte minst intressant, är att arbetsmarknaden står i fokus för de eventuella ytterligare åtgärder som ska vidtas.

Jag skulle vilja lägga till ytterligare en sak, och det faller tillbaka lite grann på det som jag tidigare sade om finanskrisen, nämligen att internationellt samarbete är helt avgörande. För svensk export är det inte åtgärderna i Sverige som är det primära. Kunderna finns på annat håll, och deras efterfrågan är det som skapar sysselsättning och produktion i Sverige. Därför är andra länders åtgärder otroligt viktiga för Sverige.

Jag hoppas också att andra länder vidtar åtgärder som innebär finanspolitisk stabilisering till en skala av 1 procent av bnp. Det är det som den svenska regeringen, lite tursamt kan man kanske tillstå, gjorde redan i

september. Men det är en stimulans som så att säga redan är igångsatt här i landet.

Det som jag skulle vilja ta upp mer specifikt, som riktar sig både till finansministern och till Thomas Östros, är fordonsindustrin och de påpekanden som kommer från Göteborg om att staten skulle ta över ägandet av fordonsindustrin.

Göran Johansson, Socialdemokraternas starke man i Göteborg, tyckte att AP-fonderna skulle gå in och ta över ägandet om det gick riktigt illa för Volvo.

I dag är det en artikel i Dagens Industri där rektorn för Handelshögskolan i Göteborg tycker att staten ska ta över ägandet av Volvo och kanske också Saab om det går riktigt illa. Jag tycker att det är väldigt dåliga förslag. De är ogenomtänkta och ett exempel på att man inte håller huvudet kallt.

Jag skulle snarare vilja hålla med Dan Andersson som i tidningen i dag säger att det inte är branscher eller företag som blir arbetslösa utan att det är människor. Och det är människorna och deras situation på arbetsmarknaden som vi ska fokusera på i våra insatser för att motverka krisen.

Det handlar alltså om att man ska ha ett stort hjärta och ett kallt huvud. Sedan är det tre regler som ska gälla när finanspolitiken ska antas. De ska vara temporära, de ska vara träffsäkra och de ska vara rätt tajmade.

Anf. 34 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt oss börja med att titta på vad regeringen har gjort. Vi har sänkt skatten, vilket gör att människor har mer pengar kvar i plånboken. Vi har lagt fram ett brett investeringsprogram som är så omfattande att bara forskningsansningarna under det första och det andra året uppgår till oerhört mycket högre belopp än vad vi har sett under de socialdemokratiska åren. Det är ett brett investeringsprogram för att bygga kunskap och infrastruktur för framtiden. Det är väldigt lämpligt att göra det nu därför att det mildrar nedgången.

Vi har också satsat på välfärden, och inte minst har vi sänkt skatten för pensionärerna.

Vi har efter budgeten lagt fram tre kompletteringspropositioner om att säkra insättarskyddet som handlar om att förstärka den statliga kapitaltillförseln och som innehåller en bred stabilitetsplan. Allt detta gör vi för att vår insikt bygger på att vår första uppgift är att säkra kreditgivningen i ekonomin så att vi kan få ordning på den.

När vi blickar framåt är det naturligtvis så att finanspolitiken aktivt ska bidra till att motverka nedgången. Detta är en självklarhet. För 2010 föreligger det redan åtgärder på 35 miljarder kronor som har beslutats. Till det kommer naturligtvis nästa års reformer. Vi ska arbeta vidare i god ordning med att se över vad som kan behöva göras inom sjukvård, inom äldreomsorg, inom skola och inom andra viktiga områden, som rättsväsendet, för att säkra en god utveckling. Med god ordning ska vi därmed öka reformutrymmet under 2010. Till det har vi automatiska stabilisatorer.

Detta betyder för var och en att man enkelt kan se att Sverige kommer att vara ett av de länder som har den mest expansiva finanspolitiken

2010. Det har vi redan 2009. Vi har redan gjort det som många andra länder har talat om, och vi har resurser att gå vidare. Vi kan göra mer på alla de nödvändiga områdena för att i god ordning säkra en stabilisering av den svenska ekonomin.

Här har vi naturligtvis en skiljelinje mot Socialdemokraterna. Vår utgångspunkt är att denna stabilisering ska ske med god ordning i de offentliga finanserna. Vi ruckar inte på utgiftstak, vi undergräver inte målen för det finansiella sparandet, vi håller fast vid treåriga utgiftstak, vi håller fast vid goda budgeteringsmarginaler, vi håller fast vid att inte lånefinansiera på utgifter och vi håller fast vid att inte ha skatteutgifter. Allt detta är saker som Socialdemokraterna aktivt bidrog till att försvaga budgeteringsramverket med under de föregående mandatperioderna. Här har vi en skiljelinje. Vi står för ansvar. Socialdemokraterna står för nedmontering och lössläpplighet.

Det allra värsta är naturligtvis att Socialdemokraternas alternativ i grunden handlar om att de vill nedmontera arbetslinjen, att de på åtgärd efter åtgärd i praktiken lägger fram skatteförslag och utgiftsförslag som gör det mindre lönsamt att arbeta.

Sedan har det tillkommit något som jag kanske tycker är den märkligaste aspekten, nämligen att Socialdemokraterna nu sitter och förhandlar och åker på resor med Miljöpartiet när de så alldeles uppenbart förbereder ett ekonomiskt program som saknar förankring i den svenska verkligheten och som saknar förankring i de svenska Socialdemokraternas väljarled. Det handlar om en mycket kraftig höjning av bensinskatten, en mycket kraftig höjning av dieselskatten och ett införande av kilometerskatt, som handlar om 300 000 kronor för en åkare med en lastbil i fjärrdrift.

Till det kommer naturligtvis det märkligaste av alltsammans, nämligen en snabbavveckling av kärnkraften, som ju skulle ha förödande effekter för svensk basindustri.

Det är inte så att Socialdemokraterna och vänstersidan representerar åtgärder för att mildra krisen. Man representerar naturligtvis åtgärder för att förvärra den, för att underminera arbetslinjen och slå undan benen för svensk basindustri med ett verklighetsfrämmande skattechockspaket tillsammans med Miljöpartiet.

Red ut det! Det vore naturligtvis bra för industrin att få veta om socialdemokratin kommer att acceptera den här industrifientliga politiken eller om man kommer att göra motstånd mot Miljöpartiets försök att avveckla svensk basindustri.

Anf. 35 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det är något märkligt med Moderaternas och regeringens syn på industrin, med att man inte förstår hur viktig industrin är för Sverige. Jag tror att man under tiden i opposition fastnade i något slags idé om att industrins tid var förbi, att det var andra delar av ekonomin som skulle ta över.

Nu ser man vilken oerhörd vikt industrin har för vår ekonomi. En stor del av vår export, en stor del av vår sysselsättning och en mycket stor del av vår tjänstesektor levererar direkt till industrin.

När vi har skött regeringspolitiken har vi gjort det i mycket nära samarbete med industrin. När vi har lanserat insatser tillsammans med svensk

fordonsindustri eller med svensk pappersindustri eller läkemedelsindustri i form av forskningsinsatser, infrastrukturinsatser och utbildningsinsatser kallar Moderaterna det för antikverad politik; marknaden ska sköta allt utan att regeringen blandar sig i.

Det är väl det som är skälet till den formidabla passiviteten nu när Sverige har en industri som nu befinner sig i gungning och som behöver insatser och stöd i form av långsiktiga forskningsprogram. Behåll inte bara våra! I stället behöver vi satsa mer på forskning ihop med fordonsindustrin – detta tillsammans med breda utbildningspaket!

När jag besöker Volvo i Eskilstuna säger företagsledning och fack: Vi skulle i stället för att säga upp vilja satsa brett på utbildning så att vår personal kan ta emot en högkonjunktur om några år och så att vi fortsätter att stärka vår position. Just nu är läget förtvivlat. Men Arbetsförmedlingen har inga resurser. Regeringen bidrar inte med någonting, utan det är antikverad politik.

Starka offentliga finanser är socialdemokratins adelsmärke. Tillsammans med svenska folket har vi släpat ihop i ladorna så att det har funnits gott om resurser i ladorna. De resurserna har du nu använt till att sprätta i väg stora skattesänkningar för dem som tjänar allra mest. Det är ju så att Moderaterna hela tiden när vi sanerade statsfinanserna talade om överbeskattning. Det var överbeskattning att samla i ladorna.

Men att samla i ladorna innebär att när vi går in i en lågkonjunktur och jobbkrisen är här och när arbetslösheten sprider sig runt om i landet ska just de resurser användas som vi har samlat i ladorna till att stimulera ekonomin och ge arbetslösa människor rätten till ett arbete och till att satsa på industri och näringsliv så att vi kommer i gång igen.

Den passivitet som regeringen visar nu kostar varje månad tusentals jobb i Sverige. Passiviteten ser vi också när det gäller bankkrisen i världen. Vi tog tre dagar på oss för att fatta beslut i Sveriges riksdag om ett bankgarantiprogram på 1 500 miljarder. Nu har en månad gått. Regeringen pratar. Regeringen vrider sig. Regeringen skäller. Men ingenting händer när det gäller bankgarantierna. Räntorna är skyhöga, Anders Borg! Hushållen pressas av höga bolåneräntor. Varför har du ett bankgaranti-program som bankerna inte går med i?

Mats Odell sade i torsdags till finansutskottet att Odells och Borgs bankgaranti-program är så utformat att bankerna får högre ränta om de går med i bankgaranti-programmet än om de står utanför. Det måste ändras!

Nu säger Konjunkturinstitutet att det finns resurser för en stimulans. Då bör man ge en sådan snabbt och resolut för att förhindra att arbetslösheten sprider sig.

Ni lade fram en budget byggd på en oförändrad sysselsättning. Nu säger Konjunkturinstitutet att sysselsättningen minskar med 100 000.

Ni lade fram en budget byggd på en nästan oförändrad arbetslöshet. Nu tvingas ni själva erkänna att arbetslösheten kan stiga med 150 000.

Vad är det för arbetslinje när den som nu blir varslad och arbetslös i Göteborg, i Eskilstuna eller i Norrbotten får en halverad inkomst att leva på och en mycket kraftig skatteökning? Vad är det för ansvarsfull politik? Lägg om den ekonomiska politiken! Den har inte lyckats. Jobben kommer inte. Nu krävs det nya tag. Se på våra förslag! Där finns så att säga en idé framåt när det gäller att skapa jobb och arbetstillfällen i Sverige.

Anf. 36 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Här används ordet ”antikverat”. Jag tycker att det som är mest antikverat i den här debatten är att det på något sätt är som att omvärlden inte finns med. Den här krisen har inte kommit från Sverige utan från andra länder och sveper in över oss som en tsunami som vi i praktiken har väldigt begränsade möjligheter att stå emot. Det är inte så imponerande att låtsas att det är som att den svenska regeringen styr världen. Det är inte på det sättet!

Det andra som jag möjligen skulle vilja säga är att jag tycker att finansministern är lite för snäll och som jag i den här diskussionen om oppositionens splittring vill påminna om är att Vänsterpartiet inte har accepterat EU:s tillväxt- och stabilitetspakt med de regler som finns där. Vi vet fortfarande inte hur Thomas Östros och hans parti ska samarbeta med Vänsterpartiet om EU:s tillväxt- och stabilitetspakt.

Det tredje som jag vill säga är, vilket upprepas: Ni ska inte, mina her- rar, komma undan den fråga som uppenbarligen är på mångas läppar och i mångas huvud i Västsverige, eller möjligen och förhoppningsvis bara i Göteborg, nämligen den om stödet till Volvo och Saab. Tanken att staten skulle gå in och ta över i stället för att satsa på Västsverige eller på de människor som är aktuella har förts fram av Socialdemokraternas starke man i Göteborg – att AP-fonderna skulle ta över. I Dagens Industri i dag finns det också som ett förslag från rektorn på Handelshögskolan i Göte- borg, Rolf Wolff.

Jag vill gärna höra er inställning, principiellt och för den delen också praktiskt, till de här propäerna.

Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Thomas Östros var tydlig här om att i Eskilstuna, Göte- borg och Norrbotten är jobben hotade. Vad har vi för jobb som är hotade i Eskilstuna, Göteborg och Norrbotten? Ja, det är jobb kopplade till for- donsindustrin och basindustrin.

Då Thomas Östros träffar arbetarna på Volvo och hos andra arbetsgi- vare vore det bra, tycker jag, att i sina förhandlingar ta med sig lite input till Miljöpartiet.

Hur blir det med 2 kronor i höjd bensinskatt? Är det något som man på Volvo tror kommer att underlätta försäljningen av bilar från Volvo och Saab?

Kommer den nya drivmedelsfaktorn på 120 procent avseende bilför- månerna – en konfiskatorisk beskattning – att göra det lättare för Volvo och Saab att sälja sina bilar till svenskarna så att vi också framgent kan ha en stark och konkurrenskraftig fordonsindustri?

I Norrbotten skulle jag tycka att en liten diskussion om kärnkraften kunde vara på sin plats. Det handlar ju inte bara om de 300 000 kronorna i ökade kostnader för åkerinäringen när kilometerskatten kommer dund- randes in från Miljöpartiets sida. Det handlar naturligtvis också om av- vecklingen av kärnkraften.

Hur är det när ni pratar med varandra? Är det O 1:an som ska stängas? Gäller det två reaktorer under nästa mandatperiod? Hur mycket av svensk kärnkraftsel vill ni tillsammans med Miljöpartiet slå ut?

Jag förstår hur förhandlingarna går till. Socialdemokraterna kräver kraftiga skattehöjningar för låg- och medelinkomsttagare och kraftiga

höjningar av a-kassan och sjukförsäkringen – allt för att nedmontera arbetslinjen. Det är ju Socialdemokraternas kärnidé.

Då säger Miljöpartiet: Ja, vi kan väl gå med på det här. Men då måste vi få en skattechock på koldioxiden och på basindustrin. Då blir det väl en kompromiss. Kanske backar man lite från Socialdemokraternas iver att höja skatter på arbete och produktion i Sverige. Å andra sidan får man acceptera Miljöpartiets hållning att basindustrin och jobben i Sverige ska straffbeskattas.

Det är här som det finns en oro. De som ska investera i Sverige undrar hur det blir. Finns det några långsiktiga förutsättningar? Kommer Socialdemokraterna att hänge sig åt samma typ av miljöpopulism som Miljöpartiet kräver och driver – en *förödande* politik för jobben?

Sätt dig ned med ett anteckningsblock och hör vad verkstadsarbetarna i Eskilstuna, i Göteborg och i Norrbotten tycker inför era förhandlingar! Ska vi höja bensinskatten, dieselskatten och kilometerskatten? Vad kan de gå med på? Tycker de att det är okej med 25 öre i höjd kilometerskatt? Kan de leva med 1 krona eller med 1:50 i höjning? Hur många tusen jobb slår vi ut på de olika nivåerna?

Det är väl bra om Thomas Östros tar ett samtal med dem som jobbar i svensk basindustri om den politik som han och Miljöpartiet sitter och förhandlar om och även får lite förankring hos de breda LO-facken när det gäller de olika åtgärderna – att se till att energikostnaderna ska upp och att det inte ska gå att transportera varor i Sverige med mindre än att det kostar väldigt mycket.

Här har vi det socialdemokratiska alternativet: att förhandla med Miljöpartiet om att lägga ned svensk basindustri. Mot detta står vår aktiva politik som handlar om arbetslinjen, om att investera i framtiden och satsa på välfärden. Här har vi de två alternativen. Det ena bygger för framtiden, och det andra raserar i samarbete med Miljöpartiet.

Jag förstår inte riktigt Thomas Östros hållning när det gäller offentliga finanser. Låt oss titta på vad som hände under de två senaste mandatperioderna. Till att börja med slutade man att sätta utgiftstak på tre års perspektiv. Man övergick till att sätta utgiftstaket för nästa år. Beräkningsnormer orkade man med. Man struntade i att använda budgeteringsmarginalerna på ett korrekt sätt. Man levererade ett par miljarder i slutet av året i kvarstående budgeteringsmarginal. Man vräkte in skatteutgifter för att komma undan utgiftstaket, och man stoppade in investeringar som man lånade till. Man underminerade alltså kärnan i budgetordningen.

Nu säger Thomas Östros att jag ska vara förvånad över att han vill höja utgiftstaken ihop med Vänsterpartiet. Det är bara en naturlig fortsättning på den politik Socialdemokraterna stod för under förra mandatperioden. Att nedmontera ansvarstagandet och lössläppligheten i den ekonomiska politiken har blivit socialdemokratins nya signum.

Anf. 38 THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det är beklämmande. Finansministern använder fyra minuter och säger inte ett enda ord om hur regeringen ska möta en galopperande arbetslöshet. Vi har denna förmiddag fått siffror som visar att 16 500 fler är arbetslösa nu än för ett år sedan. Inte ett ord sägs om hur regeringen ska möta denna utveckling.

Regeringen har gjort prognoser som tyder på att det kan bli 150 000 som blir arbetslösa, kastas ut i passivitet, i en a-kassa som ger hälften av ens inkomst. Ingen jobbpolitik finns för att de ska komma tillbaka till sysselsättning. I stället har vi här den person som tillsammans med sitt parti och Kristdemokraterna vilseledde väljarna rakt upp i ansiktet och påstod att de skulle sänka bensinskatten. Det första de gjorde var att höja bensinskatten. Vad har du för trovärdighet i bensinskattefrågan? Vi föreslår oförändrad bensinskatt. Här har vi den person som driver att ni inte ska ha blocköverskridande överenskommelser i energipolitiken. Det vill jag ha. Sverige skulle må mycket bra av en gemensam syn många decennier framåt i de energipolitiska frågorna. Det kräver industrin.

Det är passivitet i regeringen och antagligen inre motsättningar om vad som nu ska göras. Varför ingen jobbpolitik nu när jobben minskar i Sverige? Varför inte kamp mot arbetslöshet nu när arbetslösheten ökar? Det krävs breda insatser nu. Stimulera småföretagsamheten. Höj inte deras arbetsgivaravgifter. Ge resurser till kommuner och landsting. De varnar för att de tvingas att säga upp om de inte får besked om långsiktiga resurser. Ge resurser till infrastruktur, till rotinvesteringar. Stimulera byggandet av hyresrätter. Vi kommer att få en byggarbetslöshet som blir stor om regeringen fortsätter sin passivitet. Se till att människor får lite framtidshopp, utbildningsmöjligheter och möjligheter att komma till arbetsmarknaden. Kom inte dragandes med dina gamla jobbskatteavdrag igen, för de ger ingen sysselsättning. De resulterar i mycket stor arbetslöshet innan mandatperioden är slut.

Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Det är beklämmande. Det är det ord Thomas Östros vill använda – beklämmande. Och det är beklämmande att Thomas Östros sätter sig ned för att förhandla om dråpslag mot jobben i Eskilstuna, i Göteborg och i Norrbotten. Det är vad Thomas Östros ägnar sina kvällar åt när han sitter med Miljöpartiet och Vänsterpartiet och förhandlar. Ja, nu är förhandlingarna avbrutna, för de var tydligen så fundamentalt oeniga att man inte ens kunde fortsätta samtalen. Två år före val har man till och med börjat tåga ut från förhandlingsbordet.

Det framgår ändå mycket tydligt att socialdemokraternas strategi är att göra upp med Miljöpartiet. Här har vi de två punkterna: Bekämpa arbetslinjen – det är Socialdemokraternas kärnidé – och lägg ned svensk basindustri – det är Miljöpartiets kärnidé. Då får vi se kompromisserna.

Jag tycker att det vore mer ärligt om Socialdemokraterna vågade säga till industriarbetarna i Eskilstuna, Göteborg och Norrbotten vad det är man sitter och planerar eller åtminstone säga att man vägrade att förhandla med Miljöpartiet om energipolitiken. Om Thomas Östros säger att de inte förhandlar med Miljöpartiet om kärnkraften, att de är beredda att sträcka ut en hand till den borgerliga alliansen och få en långsiktig uppgörelse om energipolitiken där vi accepterar att kärnkraften också framöver måste vara en viktig del av energiförsörjning skulle det naturligtvis vara glädjande. Men alla vet att det aldrig kommer att inträffa. Thomas Östros kommer att hålla miljöpartisterna i handen och resa till O 1:an och andra reaktorer för att stänga dem. Det är det pris makten kräver.

Mot det här står naturligtvis regeringens aktiva politik. Vi har lagt 1 procent i åtgärder – sänkta skatter som stärker arbetslinjen och bidrar till full sysselsättning, ett stort infrastrukturpaket, en ordentlig forsknings-satsning, en bred satsning på välfärden. Det är naturligtvis så vi ska jobba vidare och i nästa budget lägga in åtgärder som förstärker den ekonomiska politiken och som bidrar till att stabilisera den ekonomiska utvecklingen. Mot det står den ansvarslöshet som Miljöpartiet och Socialdemokraterna representerar.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2008/09:74 om tonnageskatt och utflaggning

Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Lars Johansson har frågat mig om jag avser att ta några initiativ i fråga om tonnageskatt, hur jag ser på den svenska rederinäringens konkurrenssituation och hur jag ser på läget för rederinäringen och jobben utan tonnageskatt.

Jag har tidigare i en interpellationsdebatt framhållit att jag anser det angeläget att det råder likvärdiga konkurrensvillkor mellan den svenska handelsflottan och andra handelsflottor. Jag har också påtalat att sjöfartsnäringen redan i dag är en skattemässigt gynnad bransch. Rederinäringen erhåller ett omfattande sjöfartsstöd, som innebär att branschen får tillbaka både inkomstskatt och sociala avgifter trots att de ombordanställda tjänar in pension och andra sociala förmåner i Sverige. Avskrivningsreglerna gör att branschen har byggt upp stora latenta skatteskulder genom överavskrivningar på fartyg. Ska vi ha ett system med tonnageskatt måste en rad utestående frågor ses över. Den samlade effekten av sjöfartsstödet och de skattevillkor som gäller för sjöfarten får inte heller utformas så att andra branscher missgynnas.

Jag kan därför fortfarande inte lämna något besked om när ett förslag om tonnageskatt kan komma att läggas fram.

Då Lars Johansson, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet förklarade tredje vice talmannen överläggningen avslutad.

11 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Motion

2008/09:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) Behov av stimulansåtgärder i rådande konjunkturedgång (väckt enligt 3 kap. 13 § riksdagsordningen med anledning av händelse av större vikt)

Prot. 2008/09:34
24 november

Skatteutskottets betänkanden
2008/09:SkU4 Förändrade regler om underprisöverlåtelser för handelsbolag och för lagerandelar i byggnadsrörelse
2008/09:SkU5 Slopad kontrolluppgiftsskyldighet rörande tillgångar och skulder, m.m.
2008/09:SkU6 Trängselskatt för miljöbilar
2008/09:SkU7 Skiljemannakonventionen
2008/09:SkU8 Övertagande av skogskonto och skogsskadekonto vid generationsskifte
2008/09:SkU9 Vissa förenklingar på företagsskatteområdet
2008/09:SkU10 Kontroll av postförsändelser
2008/09:SkU16 Informationsutbytesavtal och partiella skatteavtal med Isle of Man, m.m.

Civilutskottets betänkande
2008/09:CU8 Vissa frågor om andrahandsupplåtelse

Utrikesutskottets betänkande
2008/09:UU9 Överlämnande av startprogrammen till Swedfund International AB

12 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 21 november

2008/09:147 A-kassa för föräldralediga

av *Jasenko Omanovic* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:148 Hantering av avsiktsförklaring och avtal om Citybanans finansiering

av *Pia Nilsson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:149 Förseningar i tågtrafiken

av *Pia Nilsson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

den 24 november

2008/09:150 Arbetsmarknadssituationen i Gävleborg och Sandviken

av *Ulla Andersson* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:151 Vårdnadsbidraget och segregationen
av *Amineh Kakabaveh* (v)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

Prot. 2008/09:34
24 november

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 december.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 november

2008/09:290 SJ och tidigare anställdas privatreskort
av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

den 24 november

2008/09:291 Tonnageskatt
av *Lars Tysklind* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)
2008/09:292 Långsiktiga energibesked till basindustrin
av *Lennart Axelsson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 december.

14 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 21 november

2008/09:229 Kvinnor i Georgien
av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 december.

Prot. 2008/09:34
24 november

15 § Kammaren åtskildes kl. 13.07.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 9 § anf. 38 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Ledighet.....	1
3 § Meddelande om frågestund.....	1
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
5 § Svar på interpellation 2008/09:65 om design i svenska företag	2
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	2
Anf. 2 BÖRJE VESTLUND (s)	2
Anf. 3 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	3
Anf. 4 BÖRJE VESTLUND (s)	4
Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	5
Anf. 6 BÖRJE VESTLUND (s)	6
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	6
6 § Svar på interpellation 2008/09:66 om en effektivare dagligvaruhandel.....	6
Anf. 8 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	6
Anf. 9 BÖRJE VESTLUND (s)	7
Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	8
Anf. 11 BÖRJE VESTLUND (s)	9
Anf. 12 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	10
Anf. 13 BÖRJE VESTLUND (s)	11
Anf. 14 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	12
7 § Svar på interpellation 2008/09:73 om minskat aktiesparande	12
Anf. 15 Finansminister ANDERS BORG (m).....	12
Anf. 16 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp).....	13
Anf. 17 Finansminister ANDERS BORG (m).....	14
Anf. 18 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp).....	15
Anf. 19 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	16
Anf. 20 Finansminister ANDERS BORG (m).....	17
Anf. 21 CHRISTOPHER ÖDMANN (mp).....	18
Anf. 22 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	19
Anf. 23 Finansminister ANDERS BORG (m).....	19
8 § Svar på interpellation 2008/09:106 om åtgärder för att etanol inte ska vara dyrare än bensin	20
Anf. 24 Finansminister ANDERS BORG (m).....	20
Anf. 25 PETER PEDERSEN (v).....	21
Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (m).....	22
Anf. 27 PETER PEDERSEN (v).....	23
Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (m).....	24
Anf. 29 PETER PEDERSEN (v).....	25
Anf. 30 Finansminister ANDERS BORG (m).....	25
Ajournering.....	26
Återupptagna förhandlingar	26

9 § Svar på interpellation 2008/09:113 om budget byggd på felaktiga prognoser	26
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (m)	26
Anf. 32 THOMAS ÖSTROS (s)	27
Anf. 33 CARL B HAMILTON (fp)	28
Anf. 34 Finansminister ANDERS BORG (m)	29
Anf. 35 THOMAS ÖSTROS (s)	30
Anf. 36 CARL B HAMILTON (fp)	32
Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (m)	32
Anf. 38 THOMAS ÖSTROS (s)	33
Anf. 39 Finansminister ANDERS BORG (m)	34
10 § Svar på interpellation 2008/09:74 om tonnageskatt och utflaggning.....	35
Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (m)	35
11 § Bordläggning.....	35
12 § Anmälan om interpellationer	36
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	37
14 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	37
15 § Kammaren åtskildes kl. 13.07.	38

